

**Korkeakoulujen opiskelijavalinnan valintatavan yhteys
opintoihin sitoutumiseen**

Essi Aula

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Monografiamuotoinen

Kevätlukukausi 2023

Opettajankoulutuslaitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Aula, Essi. 2023. Korkeakoulujen opiskelijavalinnan valintatavan yhteys opintoihin sitoutumiseen. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. 69 sivua.

Korkeakoulujen opiskelijavalinnat uudistuivat vuosina 2018–2020 merkittävästi. Opiskelijavalintauudistuksen päätavoitteina on ollut sujuvoittaa korkeakoulutukseen siirtymistä ja vähentää ei-toivottujen välivuosien määrää lisäämällä muun muassa valintaa ylioppilastodistuksen avulla. Opiskelijavalintauudistuksen seurantatutkimuksen loppuraportin mukaan yhä useampi hyväksytty ja paikan vastaanottanut hakee uutta opiskelupaikkaa seuraavana vuonna. Ovatko todistusvalinnalla valitut opiskelijat yhtä sitoutuneita opintoihin kuin valintakokeella valitut? Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia yliopiston opiskelijavalintojen valintatavan yhteyttä opintoihin sitoutumiseen.

Tämä tutkimuksen tutkimustavaksi valikoitui kuvaileva, kvantitatiivinen tutkimus. Aineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla tammikuussa 2023. Kohderyhmänä tutkimuksessa oli Aalto-yliopiston kauppatieteiden kandidaattiohjelman ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat, joista kyselyyn vastasi 91 henkilöä. Aineiston analysoinnissa hyödynnettiin SPSS-ohjelmaa sekä Exceliä. Analyysimenetelmänä käytettiin erityisesti ristiintaulukointia ja khiin neliö -testiä.

Ristiintaulukoinnin tuloksia tarkastellessa vaikutti siltä, että valintakokeella valitut opiskelijat kokivat opintonsa mielekkäimmiksi ja olivat tyytyväisempiä opintoihinsa kuin todistusvalinnalla valitut opiskelijat. Khiin neliö -testin perusteella kuitenkin huomattiin, ettei ryhmien välillä ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Tutkimustulosten perusteella ei voida yleistää, että valintakokeella valitut opiskelijat olisivat sitoutuneempia opintoihinsa verrattuna todistusvalinnalla valittuihin, mutta aihetta on tärkeää tutkia myös tulevaisuudessa.

Asiasanat: opiskelijavalinta, opiskelijavalintauudistus, koulutus- ja uravalinta, opintoihin sitoutuminen

KUVIOT

Kuvio 1 <i>Opintojen etenemisen malli (Galli & Ahola, 2011)</i>	21
Kuvio 2 <i>Vastaajien ikäjakauma valintatavan mukaan</i>	39
Kuvio 3 <i>Tyytyväisyys opintojen etenemiseen suhteessa omiin tavoitteisiin valintatavan mukaan</i>	41
Kuvio 4 <i>Koettu tyytyväisyys opiskelupaikkaa kohtaan</i>	43
Kuvio 5 <i>Opiskelijan kokemus itselle oikeasta opiskelualasta</i>	45

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 OPISKELIJAVALINNAT JA VALINTAUUDISTUS	10
2.1 Korkeakoulujen opiskelijavalinta	11
2.2 Koulutus- ja uravalinta.....	14
3 OPINTOIHIN SITOUTUMINEN	19
3.1 Käsitteen määrittelyä.....	20
3.2 Opintojen keskeyttäminen ja alanvaihto	21
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	27
4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset.....	27
4.2 Tutkimukseen osallistujat.....	27
4.3 Kyselylomakkeen tekeminen	30
4.4 Aineiston analyysi	33
4.5 Eettiset ratkaisut.....	36
5 TULOKSET	38
5.1 Opiskelijoiden taustatiedot.....	38
5.2 Opintojen eteneminen	40
5.3 Opintoihin sitoutuminen	42
5.4 Tulevaisuuden näkymät	44
5.5 Opiskelijoiden ajatuksia aiheesta.....	47
6 POHDINTA	48
6.1 Johtopäätökset	48
6.2 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus	52

6.3 Opiskelijavalintojen tulevaisuus.....	54
6.4 Loppusanat ja jatkotutkimusideat.....	56
LÄHTEET	58
LIITTEET	64

1 JOHDANTO

Opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimuksen mukaan vuonna 2016 korkeakouluopinnot aloitettiin keskimäärin vasta 24-vuotiaana, vaikka ylioppilaaksi valmistutaan jo noin 18–19-vuotiaana. Tutkimuksen mukaan 75 % uusista ylioppilaista haki opiskelupaikkaa, mutta vain joka kolmas sai opiskelupaikan ja jatkoi opintoja. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, s. 10.) Kun moni jää välivuodelle ja hakee uudestaan seuraavana vuonna, voidaan puhua hakijasumasta. Tällöin vastavalmistunut voi joutua kilpailemaan opiskelupaikoista jo aiemmin valmistuneiden kanssa ja opiskelupaikan saamiseen voi mennä aikaa. Tällöin myös työelämään siirtyminen venyy. Opiskelijavalintauudistus ja todistusvalinta pyrkivät puuttumaan tähän ja nopeuttamaan siirtymistä korkeakouluun. Vuosina 2018–2020 toteutetun opiskelijavalintauudistuksen tavoitteina on ollut vähentää turhien välivuosien määrää sekä vähentää opiskelijavalintojen kustannuksia. (Karhunen ym., 2022, s. 7.) On kuitenkin tärkeää huomioida, että moni vastavalmistunut kuitenkin kokee välivuoden myös tarpeellisena hengähdystaukona opinnoista (Talous ja Nuoret TAT ry., 2019).

Keväällä 2022 Suomessa järjestettiin yli 120 erillistä kirjallista valintakoetta. Osa kokeista oli paperisia, osa digitaalisia. Osaan kokeista oli ennakkomateriaali, osa perustui esimerkiksi lukion jonkin oppiaineen oppimäärään. Monenlaiset valintakokeet voivat aiheuttaa sen, että opiskelija joutuu taktikoimaan, mihin kokeeseen hän osallistuu ja miten hän valmistautuu. Korkeakoulujen opiskelijavalintauudistuksen tavoitteena on ollut kehittää myös valintakokeita todistusvalinnan ohella. Valintakokeiden kehittämisessä tavoitteena on ollut, että valintakokeita järjestettäisiin vähemmän eikä niihin valmistautuminen veisi niin paljoa aikaa ja resursseja. Kehittämisen kohteena on myös ollut se, että valintakokeet testaisivat enemmän geneerisiä taitoja ja korkeakouluvalmiuksia kuin sisältöosaamista. Opiskelijavalintojen kehittämistä varten on luotu opiskelijavalintojen ke-

hittämishanke, jossa on mukana kaikki Suomen yliopistot. Myös opetus- ja kulttuuriministeriö tukee hanketta. Hankkeen on tarkoitus kestää vuoteen 2025 asti. (Opiskelijavalintojen kehittämishanke, 2023.)

Todistusvalinnan ja valintakoevalinnan lisäksi on kehitetty myös muita tapoja päästä opiskelemaan korkeakouluun. Muun muassa avoimen yliopiston väylä, näyttöreitit ja SAT-testi ovat tällaisia tapoja. Nämä reitit vaihtelevat hakukohteittain runsaasti ja niitä kehitetään koko ajan. Vielä toistaiseksi voidaan kuitenkin todeta, että nämä väylät ovat vielä suhteellisen pieniä ja vain pieni osa valituista opiskelijoista pääsee näiden väylien kautta opiskelemaan.

Opiskelijavalintauudistus on herättänyt paljon keskustelua ja mediassa on maalailtu uhkakuvia todistusvalinnan ylivoimaisesta merkityksestä tulevissa opiskelijavalinnoissa. Keskustelua on herättänyt muun muassa todistusvalinnan pisteytysmallit, joissa eri aineista saatavat pistemäärät ovat perustuneet oppiaineen lukiokurssien määriin. Se on voinut lisätä taktikointia jo lukio-opinnoissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 3.6.2022.) Yle Uutiset uutisoi kesäkuussa 2022 opiskelijavalinnoista otsikolla ”Todistusvalinta estää isoa osaa opiskelijoista pääsemästä omalle suosikkialalleen, kertoo tuore tutkimus” (Piirainen, 2022). MTV Uutiset uutisoi puolestaan samaisesta tutkimuksesta otsikolla ”Tutkimus todistusvalinnan kasvattamisesta: Moni ei ota korkeakoulupaikkaa vastaan, 19-vuotiaiden osuus on kasvanut” (2022). Mediassa on näkynyt paljon kirjoituksia todistusvalinnasta ja sen hyvistä ja huonoista puolista. On tärkeää muistaa, että opiskelijavalintauudistuksen yhtenä tavoitteena on ollut, että opiskelijavalinta olisi vähemmän kuormittava sekä opiskelijalle että oppilaitokselle.

Kesäkuussa vuonna 2022 julkaistiin Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ja Työn ja talouden tutkimuksen Laboren yhteisen tutkimushankkeen loppuraportti koskien opiskelijavalintauudistuksen onnistumista. Tutkimushanke keskittyi korkeakoulujen opiskelijavalintauudistuksen ensimmäisiin havaintoihin ja siihen, onnistuiko uudistus tavoitteissaan. Tutkimuksessa havaittiin monia asioita, kuten muun muassa se, että uudistus lisäsi saman kevään ylioppilaiden osuutta opiskelemaan hyväksytyistä ja paikan vastaanottaneista hakijoista. Tut-

kimustulosten mukaan oli myös huomattavissa muutos sen suhteen, että opiskelupaikan vastaanottaneet hakijat aloittivat opinnot aikaisempaa useammin muussa kuin ensisijaisessa hakutoiveessaan. On kuitenkin tärkeää huomioida, että opiskelijavalintauudistus ja todistusvalinnan käyttöönotto tapahtui samana keväänä koronapandemian ensimmäisen aallon kanssa. Pandemia sekoitti opiskelijavalintaa ja sen vuoksi muun muassa hallitus lisäsi korkeakoulujen opiskelupaikkoja. On siis hyvin mahdollista, että loppuraportissa näkyy myös pandemian aiheuttamia muutoksia. (Karhunen ym., 2022, s. 1, 27.)

Loppuraporttia lukiessani kiinnitin huomiota siihen, että tutkimuksen mukaan yhä useampi hyväksytty ja paikan vastaanottanut hakee uutta opiskelupaikkaa seuraavana vuonna. Koska uudistus on vielä tuore, on vielä vaikeaa sanoa, kuinka paljon uudistus oikeasti vaikuttaa opiskelupaikkojen käyttöön ja uudelleen hakemiseen, mutta tilannetta on tärkeää seurata. (Karhunen ym., 2022, s. 32.) Jos hakeminen lisääntyy paljonkin, niin meneekö resursseja paljonkin hukkaan? Miten tilanne tulee kehittymään tulevien vuosien aikana? Näitä kysymyksiä jäin pohtimaan, sillä aihe oli mielestäni erittäin mielenkiintoinen. Se innosti minua tutustumaan aiheeseen lisää ja halusin tehdä tutkielmani aiheeseen liittyen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, missä määrin opiskelijavalintojen valintatapa on yhteydessä opintoihin sitoutumiseen. Kun itse olin nuorempi, niin esimerkiksi kauppatieteiden valintakoe perustui kauppatieteiden kurssikirjoihin, jolloin kokeeseen lukiessa selvisi viimeistään, millaiselle alalle on hakemassa ja millaista alalla opiskelu on. Tutkimuksessa minua kiinnostaa, onko valintatavalla (todistusvalinta - valintakoevalinta) yhteyttä esimerkiksi alanvaihtoon. Tuleeko hyvällä ylioppilastodistuksella vain ilmoittauduttua opintoihin vai onko valintaa mietitty tarkasti ja omaa kiinnostusta kuunnellen? Kuten aiemmin kerroin, nykyään on myös muita tapoja päästä opiskelemaan korkeakouluun. Keskityn kuitenkin tässä tutkimuksessa erityisesti todistus- ja valintakoevalintaan, sillä muiden valintatapojen prosentuaalinen sisäänottomäärä on edelleen suhteellisen pieni. Keskityn tutkimuksessani ainoastaan yliopistojen

opiskelijavalintaan. Myös ammattikorkeakoulut hyödyntävät useita valintatapoja, kuten todistusvalintaa, mutta pisteytysmallit ovat hieman erilaisia kuin yliopistoissa.

Aiheen valitsemiseen liittyi oma, vahva kiinnostus aihetta kohtaan. Olen ollut jo nuoresta asti kiinnostunut opiskelijavalinnoista ja kirjoitin myös kandidaatin tutkielmani liittyen opiskelijavalintoihin ja opettajankoulutuksen vetovoimaan. Itse olen sitä ikäluokkaa, joille muistuteltiin ennen ylioppilaskirjoituksia, ettei ylioppilaskirjoitusten arvosanoilla ole mitään väliä valintakokeiden takia. Sen vuoksi suoritin itse ylioppilaskirjoitukset rennosti ja pääsin opiskelemaan opettajankoulutukseen onneksi valintakokeen avulla. Nykypäivänä tilanne on toinen ja aihe on minusta monesta eri näkökulmasta hyvin mielenkiintoinen. Olen pohtinut paljon myös lukiolaisten jaksamista ja koen, että tämä aihe liittyy vahvasti myös siihen.

2 OPISKELIJAVALINNAT JA VALINTAUUDISTUS

Opiskelijavalinnoilla pyritään löytämään motivoitunein ja alalle soveltuvin opiskelija-aines (Ahola & Kokko, 2001). Onnistuneesta opiskelijavalinnasta on etua opiskelijalle, koululle sekä yhteiskunnalle, sillä koulutuksen vaihtaminen tai opintojen keskeyttäminen voi olla kallista ja viedä paljon aikaa (Raitanen & Kokko, 2000, s. 12). Suomessa korkeakouluopinnot aloitetaan suhteellisen myöhään muihin OECD-maihin verrattuna. Keskimäärin suomalaiset aloittavat korkeakouluopinnot vasta noin 24-vuotiaana. Korkea aloitusikä johtuu muun muassa sisäänpääsyn vaikeudesta sekä halusta pitää välivuotia toisen asteen opintojen jälkeen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2016, s. 10.)

Korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus on ollut esillä jo ainakin vuosikymmenen ajan. Erityisesti pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen (Valtioneuvosto, 2011, s. 34) ja pääministeri Juha Sipilän hallituksen (Valtioneuvosto, 2015, s. 18) hallitusohjelmissa tavoitteena on mainittu opiskelijavalintojen uudistaminen, ja opiskelijavalintojen kehittämistä on ollut suunnittelemassa työryhmiä. Haltia, Iso-Pahkala-Bouret ja Jauhiainen (2019) määrittelevät julkaisussaan opiskelijavalintauudistuksen toteutumisen kolmeen eri vaiheeseen. Vuonna 2014 otettiin käyttöön valtakunnallinen hakujärjestelmä, joka oli iso askel kohti yhteistä valintajärjestelmää. Hakijoiden kiintiöiminen ja esimerkiksi ensikertalaiskiintiö otettiin käyttöön vuonna 2016 ja vuonna 2020 valintakriteerit muuttuivat merkittävästi todistusvalinnan myötä. Tällä hetkellä opiskelijavalintauudistuksen toteutumista ja tavoitteita tutkitaan, jotta uudistusta voidaan kehittää. Tavoitteena on, että tulevana vuosina eri valintatapoja, kuten todistusvalintaa ja valintakoevalintaa saadaan kehitettyä hakijoita paremmin tukevaksi.

On havaittu, että opiskelijoiden urasuunnittelu ei useinkaan ole täysin tietoista, vaan jo koulutusalan valinta voi olla sattumaa tai monen eri muuttujan summa. Lerikkanen (2002, s. 17) huomasi tutkimuksessaan, että opiskelija ei välttämättä erottele sen tarkemmin, mikä ongelma liittyy koulutuksen valintaan ja

mikä uran valintaan. Sen vuoksi on järkevämpää käyttää käsitettä koulutus- ja uravalinta. Myös Ahola ja Nurmi (1995, s. 95) totesivat tutkimuksessaan, että hakijat hakevat opiskelemaan pääasiassa koulutuksen eivätkä ammatin takia.

2.1 Korkeakoulujen opiskelijavalinta

Opiskelijavalintojen tavoitteena on saada korkeakouluun mahdollisimman hyvä opiskelija-aines (Raitanen & Kokko, 2000, s. 12). Sajavaara ym. (2002, s. 105) jakaa hyvään opiskelija-ainekseen liittyvät tavoitteet neljään osa-alueeseen: motivoituneisuus opiskelua kohtaan, koulutettavuus, soveltuvuus ja motivoituneisuus ammattiin. Koulutettavuudella tarkoitetaan esimerkiksi akateemisia valmiuksia. Miten hakijoista erotellaan hyvä opiskelija-aines? Suomessa yliopistojen opiskelijavalinnoissa valintakokeiden järjestämiseen siirryttiin 1960-luvulla, koska yliopistokoulutuksen suosio kasvoi ja parhaat hakijat tuli erotella jotenkin isommasta massasta eikä pelkästään todistusvalinta enää riittänyt tähän. Hyvin pian valintakokeiden käyttöön ottamisen jälkeen niitä alettiin perustella myös esimerkiksi motivaation kautta sekä eri tutkinnoilla valmistuneiden hakijoiden mahdollisuutena päästä korkeakouluun. (Jussila, 1996, s. 39.)

Opiskelijavalinnat on mahdollista jakaa kahteen erilaiseen tyyppiin: hajautettuihin ja keskitettyihin tapoihin. Hajautettu opiskelijavalinta tarkoittaa, että korkeakoulut käyttävät opiskelijavalinnoissaan omia valintakriteerejään ja näin saattavat esimerkiksi rajoittaa hakijoiden hakumahdollisuuksia rajaamalla haku kohteita tai järjestämällä valintakokeita samaan aikaan. Keskitetty valinta puolestaan tarkoittaa, että hakija pystyy hakemaan yhteisillä valintakriteereillä eri korkeakouluihin tai eri aloille. Yhteisillä valintakriteereillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi jonkin loppukokeen arvosanoja. Hajautettu opiskelijavalinta on ollut hyvin suosittua, sillä näin eri korkeakoulut ja eri alat ovat voineet painottaa omia kriteerejään. (Che & Koh, 2016.) Nykypäivänä kuitenkin monet maat ovat siirtyneet enemmän kohti keskitettyä valintatapaa, sillä se vaikuttaa haun kustannuk-

siin sekä hakijoiden taktikointiin haussa (Tanaka ym., 2020, s. 6). Erilaisia valintatapoja ja -malleja on runsaasti, mutta eurooppalaisten yliopistojen valintaperusteet on mahdollista jakaa viiteen eri pääluokkaan valintatavan mukaan. Nämä luokat ovat valinta todistuksen perusteella, usean valintaryhmän malli, vapaa sisäänpääsy, standardoitu testi tai kansallinen valintakoe sekä arvonta. Monessa maassa on käytössä tapa, jossa koulutukseen valitaan alkuun enemmän opiskelijoita ja rajaavampi valinta on vasta ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen. Tällöin motivaatiota mitataan koko ensimmäisen vuoden ajan ja opiskelijat, jotka saavat jatkaa opintoja ensimmäisen vuoden jälkeen, ovat todennäköisesti motivoituneita opintoihin. (Sajavaara ym., 2002, s. 28.)

Karhunen ym. (2022, s. 6) kuvailevat raportissaan Suomessa vuoteen 2018 ollutta opiskelijavalintamallia keskitetyn ja hajautetun opiskelijavalinnan yhdistelmäksi. Tämä johtuu siitä, että osalla aloista on ollut käytössä todistusvalinta ja osalla yhteispistekiintiö esimerkiksi yhdistämällä valintakokeesta ja ylioppilastodistuksesta saadut pisteet. Ahola (2003, s. 10) puolestaan kuvasi julkaisussaan Suomen opiskelijavalintamallia erittäin hajautetuksi, sillä eri aloilla ja eri korkeakouluissa on ollut niin erilaisia valintatapoja, ja hakijoiden on pitänyt miettiä tarkkaan ja taktikoida, mihin he hakevat. On selvää, että Suomessa on pidetty tärkeänä pitää erilliset valintakokeet, koska niiden on ajateltu antavan kaikille yhtäläiset mahdollisuudet hakea korkeakouluun. Vaikka ylioppilaskirjoituksissa ei olisi suoriutunut tarpeeksi hyvin, niin valintakokeen avulla on vielä mahdollisuus päästä opiskelemaan korkeakouluun. (Ahola & Kokko, 2001.) Valintakokeita on myös pidetty motivaation ja kiinnostuksen osoittajana, sillä valintakokeeseen valmistautuminen on vaatinut työtä ja vienyt aikaa (Sajavaara ym., 2002, s. 109). Tutkittaessa valintakokeita on kuitenkin saatu hyvin ristiriitaisia tuloksia. Useiden tutkimusten mukaan valintakokeen on havaittu ennustavan opintomenestystä yliopistossa (Lindblom-Ylänne ym., 1999), kun taas osa tutkimuksista on todennut, ettei valintakoemenestys ennusta opintomenestystä (Ahola, 2004). Raporteissa on kuitenkin nostettu esiin valintakokeen merkitys yhtenä valintatapana. Vaikka muiden valintatapojen arvoa lisättäisiin, valintakoe tulisi pitää yhtenä väylänä korkeakouluhaussa (Sajavaara ym., 2002, s. 109).

Opiskelijavalintojen kehitystyö on saanut kritiikkiä liittyen siihen, ettei valintojen kehittämässä ole hyödynnetty riittävästi tutkimustietoa (Kosonen, 2007). Jo Jussilan vuonna 1996 julkaistussa raportissa todetaan, että valintaa todistuksen perusteella tulisi lisätä. Se keventäisi hakua hakijan sekä valintayksikön näkökulmasta. Hakijan ei tarvitsisi käyttää aikaa tai resursseja kaksiin kokeisiin, vaan voisi keskittyä vain ylioppilaskirjoituksiin. Valintakokeiden järjestäminen vie paljon rahaa ja aikaa, joten myös valintayksikön näkökulmasta se keventäisi hakua. (1996, s. 39.) Eri julkaisussa on pyöritelty myös eri todistusten hyödyntämisen mahdollisuuksia. Voisiko myös lukion päättötodistusta käyttää korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa? Lukion päättötodistuksen käyttämistä on kritisoitu jonkin verran mahdollisten tasavertaisuuteen liittyvien ongelmien takia. Eri oppilaitoksissa opettajat saattavat arvioida eri tavalla, jolloin arviointi ei ole yhtä yhdenvertaista, kuin esimerkiksi ylioppilaskirjoituksissa, joissa tutkintolautakunnan sensorit arvioivat anonyymit kokeet. (Sajavaara ym., 2002, s. 109.)

Todistusvalintaa puoltaa se, että se on kustannustehokkaampaa sekä on selvää, että jos arvioidaan koulutettavuutta, niin koulumenestys ja ylioppilastutkintotodistus ovat siihen hyviä indikaattoreita (Sajavaara ym., 2002, s. 109.). Monissa tutkimuksissa on kuitenkin nostettu esiin myös todistusvalinnan monet ongelmat, joita on syytä pohtia. Osa julkaisuista on jo vanhempia, jolloin on tärkeää huomioida, että ylioppilastutkinto on ehtinyt kehittyä vuosien varrella esim. reaalikokeen uudistumisen myötä. Huomionarvoisia asioita on kuitenkin esimerkiksi tieto hakijoiden motivaatiosta, ylioppilaskokeiden kertaluontoisuus sekä lukiolaisten paineet. Tutkimusten mukaan pelkästään todistuksella valitut hakijat ottavat opiskelupaikan vastaan harvemmin kuin yhteispisteillä valitut hakijat. Ylioppilaskokeet ovat myös kertaluontoisia, jolloin yhteen kertaan asettuu paljon paineita. Nykyään systeemiä on muokattu niin, että ylioppilaskokeita pystyy uusia rajattomasti, mikä on iso muutos entiseen, mutta silti edelleen kokeet järjestetään vain kaksi kertaa vuodessa. Huomioitavaa on myös, että jo vuonna 2002 pohdittiin todistusvalinnan vaikutusta lukiolaisten paineisiin. Jos haku tapahtuu

ylioppilasarvosanoilla, se lisää painetta jo lukioon ja voi lisätä esimerkiksi kaupallisten valmennuskurssien suosiota. Sillä voi olla vaikutusta myös lukio-opintojen pidentämiseen neljään vuoteen kolmen sijaan. (Sajavaara ym., 2002, s. 109.)

Jussila (1996, s. 39) perustelee valintakokeiden käyttöä motivaatiotekijöillä. Tutkimusten mukaan valintakokeet mittaavat todistusvalintaa paremmin hakijoiden motivoituneisuutta. Valintakokeet voivat antaa realistisen kuvan opinnoista sekä koko alasta. Sajavaaran ym. (2002, s. 110) mukaan yli puolet yliopistojen valintayksiköistä käyttää valintakoekirjallisuutena jotakin muuta kuin lukion oppimäärään perustuvaa kirjallisuutta. Nykypäivänä asia ei ole enää näin, vaan monella alalla pyritään siihen, että valintakoe perustuisi lukion oppimäärään. Tällöin myöskään valintakokeella hakevat eivät saa niin selkeää kuvaa esimerkiksi alan kirjallisuudesta. On selvää, että tutkimustietoa ja keskustelua todistusten ja valintakokeiden keskinäiseen painoarvoon liittyen tarvitaan edelleen.

2.2 Koulutus- ja uravalinta

Teollistuvassa yhteiskunnassa eri ammatit kärsivät työvoimapulasta ja työvoiman ohjaamisen tueksi kehitettiin ammatinvalinnanohjausta (Onnismaa, 1998, s. 15). Ammatinvalinnan ohjaus keskittyy pääosin tietyn ammatin valitsemiseen. Nykypäivänä ammatteihin ei keskitytä enää yhtä vahvasti, mitä aiemmin, vaan korostetaan erityisesti osaamisen kehittämistä ja erilaisten uramahdollisuuksien kenttää. Sen vuoksi on järkevämpää puhua ja käyttää käsitteenä esimerkiksi uravalintaa (*career choice*) kuin pelkästään ammatinvalintaa. Lerkkanen havaitsi tutkimuksessaan, että opiskelijoiden oli haastava erottaa, mitkä ongelmat liittyvät koulutuksen valintaan ja mitkä uran valintaan, sillä he ajattelivat niitä kokonaisuutena. Sen vuoksi hän laajensi pelkän uravalinnan käsitettä koulutus- ja uravalinnan käsitteeseen. (Lerkkanen, 2002, s. 17–18.)

Nykypäivän työelämä on muuttunut paljon lyhyessä ajassa. Työurasta on tullut moninaisempaa ja pirstaleisempaa, ajatuksena ei ole enää työskennellä koko uraa samassa työpaikassa. Lisäkouluttautuminen ja monenlaiset urapolut

ovat normaaleja ja niihin jopa kannustetaan. On tavallista, että yksilön urapolku muuttuu elämän aikana. (Carlsson & Järvinen, 2012, s. 13.) On kuitenkin tärkeää huomioida, että työelämän murros ja ammattien muokkaantuminen voi vaikeuttaa yksilön omaa päätöksentekoa, sillä voi olla vaikeaa hahmottaa opiskelu- ja uravaihtoehtoja (Mulari, 2013, s. 18).

Yksilölle koulutusvalinta on yksi isoista päätöksistä, joilla on vaikutusta tulevaisuuteen. ”Koulutusvalinnan tekemiseen tarvitaan tietoa yhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista sekä ymmärrystä omasta itsestään (Mulari, 2013, s. 21). Useissa tutkimuksissa kävi ilmi, että hakijoiden tiedot hakemastaan alasta voivat olla hyvinkin puutteellisia. (ks. Ozga & Sukhnandan, 1998; Vuorinen & Valkonen, 2001, s. 67.). Koulutusvalinta saatetaan tehdä esimerkiksi helpon sisäänpääsyn tai mahdollisen tulevan työn ominaisuuksien takia. Muita koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä voivat olla muun muassa alan arvostus, läheiset ihmiset ja sukupuoli. (Ahola & Nurmi, 1995, s. 55.) Käsitys itsestä oppijana eli koulutukseen liittyvä identiteetti on myös yksi koulutusvalinnassa vaikuttava tekijä (Houtsonen, 2000). Yksilön käsitys itsestä, omista kyvyistä ja ominaisuuksista voi olla merkittävä tekijä myös ajattelussa, mikä koulutus tai ala ei ainakaan sovi itselle (Lerikkanen, 2002, s. 38).

Opintoalan valintaa voidaan pitää ratkaisevana päätöksenä, sillä se voi vaikuttaa elämäntulkukseen merkittävästi (Nevgi, 1998, s. 205). On kuitenkin tärkeää huomioida, että lopullisuudesta ja merkittävistä päätöksistä puhuttaessa nuori voi kokea suuria paineita valinnasta ja valinnan tekemisestä. Lopullisuuden ajatusta ei tarvitse viljellä. Mularin (2013) mukaan ammatinvalintaa ei saisi tehdä painostetussa ja kiireisessä aikataulussa, vaan siihen tulisi käyttää aikaa. Väli-vuosi ei välttämättä ole huono idea, jos se antaa lisää aikaa tulevan koulutuksen ja uran ja pohdintaan. (2013, s. 15.) Opiskelijavalintauudistuksen yhtenä tavoitteena oli parantaa opiskelupaikkojen kohdentumista. Väärät koulutusvalinnat lisäävät koulutuksen keskeyttämistä sekä alanvaihtoa. Tutkimuksen mukaan tyytyväisyys opintoalan valintaan on havaittu vaikuttavan positiivisesti esimerkiksi opintojen etenemiseen sekä menestymiseen opinnoissa (Need & De Jong, 2001, s. 275). Jos opiskelija valitaan opintoihin todistusvalinnan perusteella, voi olla, ettei

hän tiedä alasta paljoakaan. On kuitenkin tärkeää huomioida, ettei myöskään valintakoemateriaaliin kuulu välttämättä mitään alan kirjallisuutta. Sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että hakija saa tietoa eri aloista ja uramahdollisuuksista jo ennen hakua.

Ura on käsitteenä hyvin monipuolinen ja sitä on mahdollista tarkastella useasta eri näkökulmasta, kuten yksilön ja organisaation näkökulmasta. Lähteenmäen mukaan yksilön näkökulmasta tarkasteltuna uraa voidaan ajatella koko elämän jatkuvana ammatillisena oppimisprosessina, jota ohjaa uratavoitteet, ns. "ura-ankkurit". Ura-ankkureilla ei tarkoiteta esimerkiksi ammattia tai alaa, vaan sillä viitataan ennemminkin ominaisuuksiin, joita työssä arvostaa. Prosessiin liittyy myös vahvasti yksilön ammatillisen identiteetin kehitys. (Lähteenmäki, 1995, s. 29–30.) Hall (1987, s. 302) puolestaan määrittelee uran yksilön koko elämän aikana luomaksi kokonaisuudeksi, johon kuuluu muun muassa mielikuvat, asenteet, työkokemukset sekä erilaiset käyttäytymismallit.

Uravalintaan ja siihen liittyvään päätöksentekoon liittyy paljon erilaisia teorioita ja malleja, jotka voidaan jaotella eri tavoin. Osipow (1983, s. 9–11) jaottelee vanhemmat, perinteiset urateoriat viiteen luokkaan: piirreteoriat, sosiologiset urateoriat, minäkuva-teoriat, persoonallisuusteoriat ja käyttäytymistieteelliset teoriat. Piirreteorioissa huomioidaan yksilön omat kyvyt ja sopivuus eri ammatteihin, sosiologiset urateoriat puolestaan painottavat sitä, että erityisesti ulkopuoliset sosiaaliset olosuhteet vaikuttavat uravalintaan. Minäkuva-teorioiden mukaan yksilö vertaa omaa itseään ja kykyjään mielikuviin eri ammateista. Persoonallisuusteoriat painottavat merkityksellisyyden ja itsensä toteuttamisen kokemuksia ja käyttäytymistieteelliset teoriat puolestaan yksilön kokemusten vaikutusta uravalintaan. (Osipow, 1983, s. 9–11.) Uudempia urateorioita ovat esimerkiksi Hodgkinsonin uravalinnan päätöksentekoteoria (1997) sekä Savickasin uran rakennusteoria (2005). Uudemmissa teorioissa painottuu erityisesti päätösten merkityksellisyys ja subjektiiviset kokemukset. (Lairio ym., 2007.) Koulutus- ja uravalinnan päätöksentekoon ja sen prosessiin liittyen Peterson, Sampson ja Reardon loivat vuonna 1991 CIP-mallin. Mallin mukaan henkilö voi tehdä hyvän koulutusvalinnan, jos hän on tietoinen päätöksentekoon liittyvistä asioista sekä

koko prosessista. Mallin perustaan kuuluu itsetuntemus sekä koulutus- ja ammattitietämys. Malli on herättänyt keskustelua muun muassa siitä, millainen on hyvä koulutusvalinta. (Lerikkanen, 2002, s. 32.)

Opiskelijavalintauudistuksen yhtenä tavoitteena on ollut vähentää välivuosisien määrää. Todistusvalinta kuitenkin lisää painetta esimerkiksi lukion alkuun, jolloin jo hyvin varhaisessa vaiheessa tulee tietää, mihin aikoo hakea opiskelemaan, jotta osaa kirjoittaa ylioppilaskirjoituksissa ns. ”oikeat aineet”, joista saa parhaat todistuspisteet hakua varten. Tällöin valintaa voi joutua kiirehtimään ja sen joutuu tekemään painostettuna. Uravalintaa ei kuitenkaan tulisi joutua tekemään nopeasti, pakotetussa aikataulussa. Monelle esimerkiksi välivuoden antama lisäaika voi tehdä hyvää ja selkeyttää ajatuksia tulevaisuuden suhteen. (Gati & Asher, 2001; Mulari, 2013, s. 15.) Jos yksilö tekee uravalinnan epätietoisena siitä, millaisia hänen arvonsa ovat ja mitä hän elämässään ja työssään arvos-taa, on todennäköistä, että yksilö ei pidä lopputuloksesta, vaikka hän saavuttaisikin tavoitteensa (Carlsson & Järvinen, 2012, s. 79). Voidaankin sanoa, että itse-tuntemuksella on suuri vaikutus koulutus- ja uravalintoja tehdessä. Blattererin mukaan merkittävällä osalla nuorista ei ole vielä tarpeeksi itsetuntemusta teh-däkseen uraan liittyviä valintoja (2010). Petersonin ym. mukaan uravalintakyp-pyys kasvaa ja kehittyy, kun henkilö oppii ja saa tietoa itsestään sekä ammasteista (1991, s. 8).

Yksilön kannalta on tärkeää muistaa, että ”väärin valintojen” kokemukset voivat olla tärkeitä. Kokemusten kautta yksilö voi huomata, onko ala itselle so-piva vai olisiko jokin toinen ala, joka voisi olla itselle vielä parempi. Yksittäiset koulutusvalinnat eivät välttämättä ole lopullisia, vaan urapolkua on mahdollista muokata. (Carlsson & Järvinen, 2012, s. 26.) Koulutus- ja uravalinnan tekeminen voi tuntua vaikealta myös, koska vaihtoehtoja on niin runsaasti ja voi olla vaikea hahmottaa eri koulutuksiin liittyviä tulevia työnkuvia, jos koulutuksesta ei val-mistu suoraan mihinkään ammattiin. Koulutus- ja uravalinnan teossa on tärkeää huomioida ja tarkastella kahdenlaista tietoa: tietoa erilaisista aloista ja työmah-dollisuuksista sekä tietoa itsestä ja omista kyvyistä. (Mulari, 2013, s. 21.)

3 OPINTOIHIN SITOUTUMINEN

Tutkimukseni tarkoituksena on tarkastella valintatavan yhteyttä opintoihin sitoutumiseen, joten yksi pääkäsitteistäni on opintoihin sitoutuminen. Opiskelija-valintojen prosessia voidaan sanoa onnistuneeksi, kun opiskelijat sitoutuvat opintoihinsa, suorittavat opintoja ja valmistuvat tavoiteajassa. Opintojen keskeyttäminen alkuvaiheessa on yhteydessä opiskelijavalintaan, sillä on selvää, ettei silloin opiskelija ole tullut valituksi tai hakeutuneeksi oikealle alalle. Opintojen keskeyttämisen ja alan vaihtamiseen liittyvät syyt vaihtelevat kuitenkin paljon. (Sajavaara, 2002, s. 118.) Jos opiskelijalla on väärä mielikuva opinnoista tai alasta tai hän ei pääse toivealalleen, hänen voi olla vaikea sitoutua opintoihin (Vuorinen & Valkonen, 2001, s. 61).

Suomessa korkeakouluopiskelijoiden opintojen keskeyttämistä ja vaihtojen määrää ei ole seurattu tilastoissa kovinkaan paljon, vaan tilastoissa on keskitytty siihen, kuinka moni suorittaa koko tutkinnon (Opetusministeriö, 2001, s. 1). Yleisintä koulutuksen keskeyttäminen on opintojen alkuvaiheessa. Opintoihin saataan hakea, vaikkei oltaisi kovin tietoisia siitä, millainen koulutus on, mitä siihen kuuluu tai millaisia uramahdollisuuksia se tarjoaa tulevaisuudessa. Voi myös olla, että koulutus ei ole vastannut omia odotuksia tai ajatukset koulutuksesta ovat olleet väriä. (Lerkkanen, 2002, s. 37.) Nykypäivänä Suomessa koulutuksen vaihtaminen ei ole enää yhtä helppoa kuin aiemmin, sillä ensikertalaiskiintiöiden myötä ensikertalaisuuden menettää ensimmäisen opiskelupaikan hyväksymisen jälkeen. Ei-ensikertalaisille opiskelupaikkoja hakukohteittain on huomattavasti vähemmän. Koulutuksen keskeyttämistä ja vaihtoa on kansainvälisesti tutkittu suhteellisen paljon ja tarkasteltu monista eri näkökulmista.

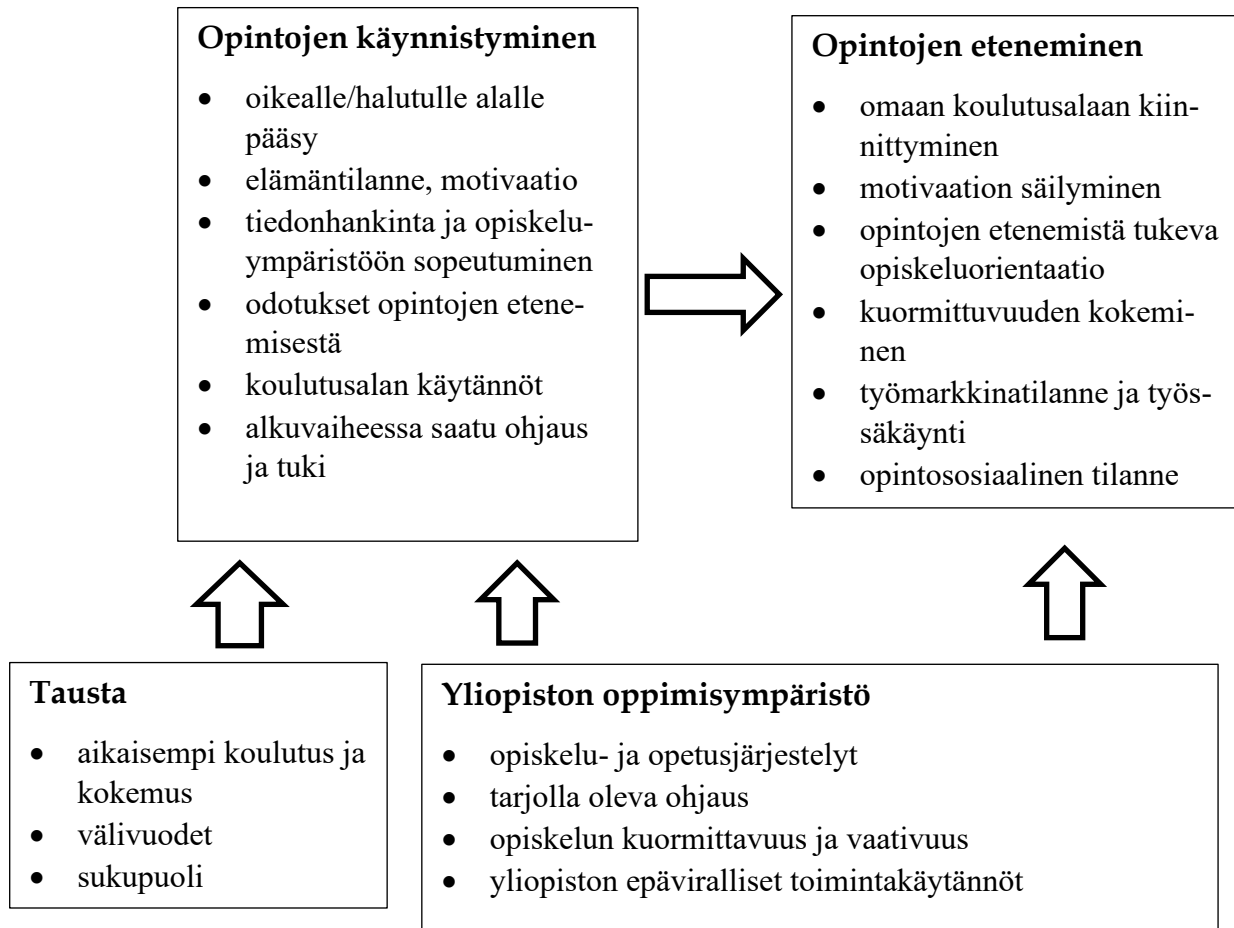
3.1 Käsitteen määrittelyä

Miten opintoihin sitoutuminen määritellään? Suomen kielessä sanalle ei ole selkeää määritelmää. Tinto (1975, s. 102) nostaa esille artikkelissaan opiskelijan oman aktiivisuuden ja sitä kautta opiskelusinnikkyuden yhteyden opintojen läpäisyyn. Määrittelen tutkielmassani opintoihin sitoutumisen (*student engagement*) opiskelijan aktiivisena roolina opintojen etenemisessä sekä opiskelusinnikkyytensä. Opintoihin sitoutumiseen liittyen on useita samansuuntaisia käsitteitä, kuten opintoihin kiinnittyminen, mutta ne ovat saman ilmiön eri puolia, eivätkä sen vuoksi tarkoita täysin samaa asiaa. Miten sitoutuminen eroaa opintoihin kiinnittymisestä? Voidaan ajatella, että opintoihin kiinnittyminen kuvaa enemmän organisaation näkökulmaa ja opintoihin sitoutuminen puolestaan keskittyy enemmän opiskelijan näkökulmaan (Korhonen & Hietava, 2011, s. 6). Opiskelijan sitoutuminen opintoihin ennustaa opintojen edistymistä, tutkinnon valmistumista sekä alalla pysymistä myös tulevaisuudessa (Lähteenoja, 2010, s. 58).

Tutkimusten mukaan opintoihin sitoutuminen kasvaa opintojen edetessä. Se selittyy ainakin osittain sillä, että opintojen keskeyttäminen on myös yleisintä opintojen alussa. Rautopuro ja Väisänen (2002, s. 13.) havaitsivat tutkimuksessaan, että luonnontieteiden alalla opintoihin sitoutuminen kasvoi eniten opintojen edetessä. On kuitenkin todettu, että luonnontieteiden alalla myös keskeyttäminen alkuvaiheessa on yleisintä. Tutkimuksessa havaittiin myös, että kasvatustieteiden puolella opintoihin sitoutumisen tason havaittiin pysyneen lähes samanlaisena koko opiskeluajan. Galli ja Ahola (2011, s. 289) esittelevät teoksessaan opintojen etenemisen mallin. He esittävät, että opiskelijan reitti päätöksestä opintoihin hakemisesta tutkinnon suorittamiseen saakka on useiden toisiinsa kiinnittyneiden tekijöiden muodostama kokonaisuus. Mallista voi huomata, kuinka opintoihin sitoutuminen näkyy koko opiskelijan polun aikana ja kuinka se on yhteydessä kaikkeen.

Kuvio 1

Opintojen etenemisen malli (Galli & Ahola, 2011)

3.2 Opintojen keskeyttäminen ja alanvaihto

Jos opiskelija ei ole motivoitunut tai ala ei tunnu oikealta, niin opiskelija saattaa keskeyttää opinnot tai vaihtaa toiseen koulutukseen. Koulutuksen voi keskeyttää useasta eri syystä. Koulutuksen voi keskeyttää kokonaan, opiskelija saattaa jäädä esimerkiksi vanhempainvapaalle tai muuten pitää opiskeluista taukoa. Englanninkielisissä tutkimuksissa koulutuksen keskeyttäneille sekä vaihtaneille on omat määritelmänsä. Koulutuksen kokonaan keskeyttäneisiin voidaan viitata

termillä *drop-out* ja puolestaan toiseen koulutukseen vaihtaneisiin voidaan viitata termillä *transfer students*. Opintojen pysäyttäneitä kutsutaan termillä *stop-out*. Keskeyttämisen syyt on mahdollista jakaa kahteen eri osaan: akateemisista syistä tapahtuvaksi keskeyttämiseksi tai omaksi, vapaaehtoiseksi keskeyttämiseksi. (Rautopuro & Väisänen, 2002, s. 10.) Keskeyttäminen voidaan määritellä joko tilapäiseksi, lopulliseksi, koulusta erottamiseksi, tai koulutusalan tai -ohjelman vaihdoksi (Lerkkanen, 2002, s. 40–41). Keskityn tutkimuksessani erityisesti koulutuksen ja opiskelupaikan vaihtoon. Opiskelupaikan vaihto voi tarkoittaa pääaineen, tiedekunnan ja/tai yliopiston vaihtoa (Galli & Ahola, 2011, s. 158). Lerkkanen käyttää teoksessaan käsitettä ”muutos opintopolussa” keskeyttämisen käsitteen sijaan, koska tutkimusten mukaan opintojen keskeyttäminen tarkoittaa vain harvoin koko opintopolun keskeyttämistä. Yleensä opiskelija joko vaihtaa alaa tai esimerkiksi pitää tauon pohtiessaan tulevaisuuden suunnitelmia. (2002, s. 41.) On tärkeää huomata, että koulutuksen tai koulutusalan vaihtaminen voi olla myös välivaihe ennen koko opintojen lopullista keskeyttämistä (Liljander, 1996, s. 17). Opintopaikan vaihtajia tarkastellessa on tärkeää huomioida, että osa hakijoista saattaa olla myös mahdollisia tuplatutkinnon suorittajia. Tällöin kyse ei ole pääaineen vaihdosta, vaan tutkinnon laajentamisesta tuplatutkinnoksi. (Galli & Ahola, 2011, s. 163.)

Koulutuksen keskeyttäminen käsitteenä ja ilmiönä on haastava, sillä ei ole mitään tiettyä kaavaa, miten määritellään opintojen keskeyttäminen. Jotkin tahot määrittelevät keskeyttämisen läsnäoloilmoittautumisen perusteella, kun taas jotkin katsovat opintopisteiden kertymistä lukuvuosittain. (Liljander, 1996, s. 15.) Yliopistoissa on myös ollut käytäntönä, että opintojen pariin on voinut palata pidemmänkin ajan päästä, joten myös siitä näkökulmasta on haastavaa tarkastella keskeyttäneiden määrää (Sajavaara ym., 2002, s.117). Aiemmin koulutuksen keskeyttämistä ja alan vaihtamista on esiintynyt enemmän ja joitakin aloja, kuten luonnontieteitä, saatettiin käyttää välietappeina ennen itselle mieluisammalle, ns. ”oikealle alalle” pääsyä, kuten lääketieteelliseen. Suomessa sekä kansainvälisesti on myös huomattu, että tieteenalalla on yhteys opintojen vaihtamiseen. Vuodesta 2016 alkaen opiskelijavalinnoissa on ollut käytössä ensikertalaiskiintiö,

joka on vaikuttanut siihen, että opiskelupaikan hyväksymistä mietitään tarkemmin eikä koulutuksen vaihtaminen ole enää niin yksinkertaista. (Kalenius, Karhunen & Hyvönen, 2022, s. 3–4; Mäkinen-Streng, 2012, s. 79).

Koulutuksen keskeyttämiseen ja vaihtamiseen on erilaisia syitä ja tutkimustulokset aiheesta ovat hyvin samansuuntaisia. Opintojen keskeyttämisen syyt vaihtelevat ylipäätään yksilöllisesti niin paljon, että keskeyttäneistä ei voida puhua yhtenäisenä ryhmänä. Pettyminen jo aloitettuihin opintoihin on yksi yleisimmistä syistä. Opiskelija ei välttämättä ole päässyt ensisijaiseen vaihtoehtoonsa tai hänellä on ollut erilainen mielikuva ja ajatus opinnoista. (Liljander, 1996, s. 61; Galli & Ahola, 2011, s. 158.) Alanvaihdon syynä voi olla esimerkiksi se, että jokin muu ala on alkanut tuntua kiinnostavammalta, valittu ala ei ole täyttänyt odotuksia, toisen alan paremmat työllistymisnäkymät tai esimerkiksi muutto lähemmäs omaa kotikaupunkia (Galli & Ahola, 2011, s. 171–172). Tutkimusten mukaan opintojen keskeyttäminen tapahtuu eri syiden vuoksi riippuen siitä, kauanko opiskelija on opiskellut kyseisessä koulutusohjelmassa. Ensimmäisinä opiskeluvuosina opinnot keskeytyvät yleisemmin kiinnostavamman alan tai muuten itselle vääränlaisten opintojen takia, kun puolestaan opintojen viimeisinä vuosina keskeytyksen syyt liittyvät useammin esimerkiksi työssäkäyntiin tai ongelmiin oppinäytetyön teossa. (Vuorinen ja Valkonen, 2001, s. 66; Sajavaara ym., 2002, s. 118.) Tutkimusten mukaan heikko opintoihin sitoutuminen ja positiivisten opiskelukokemusten puuttuminen ennustivat opintojen keskeyttämistä. (Rautopuro ym., 2001, s. 80–81).

Opintojen keskeyttämiseen ja opiskelupaikan vaihtoon liittyvissä tutkimuksissa on tarkasteltu aihetta monista eri näkökulmista, kuten opiskelijan, oppilaitoksen sekä yhteiskunnan näkökulmasta. Yksilön näkökulmasta opintojen keskeyttäminen voidaan nähdä negatiivisena, neutraalina tai jopa positiivisena asiana. Jos opiskelija etenee elämänpolullaan omasta mielestään parempaan suuntaan keskeyttämällä opinnot, niin tällöin keskeyttäminen voi olla myönteistä. Usein kuitenkin keskeyttäminen mielletään yksilön näkökulmasta negatiiviseksi, sillä opintojen keskeyttämisellä on havaittu olevan yhteys esimerkiksi syrjäytymiseen. (Vuorinen & Valkonen, 2001, s. 12; Vuorinen & Valkonen, 2005,

s. 91.) Komonen (2001) esittää kritiikkiä negatiiviseen suhtautumiseen ja stereotypiaan siitä, että opintonsa keskeyttäneet syrjäytyvät, sillä opintojen keskeyttäminen voi olla vain yksi vaihe ura- ja opintopolulla. Sen perusteella ketään ei voi yleistää suoraan syrjäytyneeksi. (Komonen, 2001, s. 125.) Oppilaitoksen näkökulmasta puolestaan keskeyttävät opiskelijat merkitsevät opiskelijahävikkiä. Oppilaitos saa rahaa valmistuvista opiskelijoista, joten opinnot keskeyttävä opiskelija on vain resurssien tuhlausta. Sen vuoksi on selvää, että opiskelijavalinnassa opintoihin halutaan valita motivoituneimmat opiskelijat. (Rautopuro & Väisänen 2002, 6–7.) Yhteiskunnan näkökulmasta katsottuna opintojen keskeyttäminen voidaan nähdä yksilön epäonnistumisena. Tällöin keskeyttämiseen johtanutta syytä on voitu etsiä esimerkiksi yksilöstä itsestään, perheestä sekä lähiympäristöstä. (Lerikkanen, 2002, s. 40–41.)

Opintojen keskeyttämistä ja opiskelupaikan vaihtoa on tutkittu Suomessa ja kansainvälisesti suhteellisen paljon. Suomessa Opetusministeriön opiskelijatutkimuksessa huomattiin, ettei yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välillä ollut kovin suurta eroa sen suhteen, kokivatko he olevansa oikealla alalla. Tutkimuksessa kuitenkin todettiin, että nuoremmat opiskelijat olivat epävarmempia alastaan kuin vanhemmat opiskelijat. (Galli & Ahola, 2011, s. 158; Viuhko, 2006, s. 31–32.) Myös Rautopuro ja Väisänen (2001, s. 152) havaitsivat iän vaikutuksen opintojen keskeyttämiseen. Kansainvälisesti opintojen keskeyttämistä on tutkittu erityisesti Yhdysvalloissa, sillä ilmiö on todettu siellä isommaksikin haasteeksi. Keskeyttäneitä on ollut paljon ja oppilaitokset ovat menettäneet keskeytysten seurauksena merkittävän määrän rahaa. (Lähteenoja, 2010, s. 45; Rautopuro & Väisänen, 2001, s. 14.) Englannissa useissa tutkimuksissa on tutkittu muun muassa opintojen keskeyttämiseen johtaneita syitä ja ne ovat linjassa suomalaisten tutkimustulosten kanssa. Yorcken (2000) mukaan opintojen keskeyttämiseen saattaa johtaa opintoihin sitoutumisen puute, väärät mielikuvat koulutuksesta ja taloudelliset vaikeudet. Myös Harrison (2006, s. 380) on saanut vastaavanlaisia tuloksia. Sosiaaliset syyt ja vaikeudet koulutukseen sopeutumisessa ovat myös mahdollisia syitä, jotka voivat johtaa opintojen keskeyttämiseen.

Vincent Tinto (1975, s. 95–96) on kehittänyt mallin liittyen opintojen keskeyttämisprosessiin. Mallissa muuttujina ovat sosiaalinen ja akateeminen vuorovaikutus sekä sitoutuminen oppilaitoksen tavoitteisiin. Näiden muuttujien yhteisvaikutus on yhteydessä opiskelijan opiskelutavoitteisiin, opintoihin sitoutumiseen sekä opintojen keskeyttämisspäätösten syntyyn. Tinton malli on saanut paljon kannatusta sekä kritiikkiä. Myös muissa tutkimuksissa on todettu, että keskeyttäminen on yleisintä ensimmäisenä opiskeluvuonna ja taustatekijöillä, kuten osaamisella ja käsityksellä itsestä, on yhteyttä opintoihin sitoutumiseen. Kritiikkiä malli on saanut muun muassa käsitteiden määrittelyn epätarkkuudesta sekä mallin muuntumisesta erilaisiin ympäristöihin ja kulttuureihin (Ozga & Sukhnandan, 1998). Mallin keskeinen käsite on opintoihin sitoutuminen, jota hyödynnän tutkielmassani.

Miten vähentää opintojen keskeyttämistä ja koulutuksen vaihtoa? Aiheeseen liittyvässä kirjallisuudessa mahdollisia keinoja ei löydy paljoa. Mahdolliset keinot kulminoituvat vahvasti opiskelijavalintoihin, sillä on äärimmäisen tärkeää, että koulutukseen saadaan valittua paras opiskelija-aines. Sajavaara ym. (2002, s. 119) kuitenkin toteavat, ettei ainoastaan opiskelijavalinnoilla voida ratkaista opintojen keskeyttämiseen tai alan vaihtamiseen liittyviä ongelmia. Miten opiskelijoita sitten voitaisiin tukea, jotta he eivät keskeyttäisi opintoja tai ylipäättään päätyisi väärälle alalle? Tutkijat esittävät, että mahdollisia toimenpiteitä voisivat olla valintaa edeltävän ohjauksen kehittäminen, hakijan urasuunnittelun tukeminen entistä enemmän, koko opintojen kattava ohjaus sekä opintojen sisältöjen kehittäminen. He nostavat esille myös ammattikuvien konkretisoinnin. Tutkimusten mukaan selkeä ammattikuva voi helpottaa hakijoita sijoittumaan oikealle alalle. Hakija on nähnyt elämänsä aikana, mitä esimerkiksi opettajan tai lääkärin työhön kuuluu, jolloin voi olla helpompi pohtia, olisiko ala oikea itselle. (Sajavaara ym., 2002, s. 118–119.)

Mitä muita mahdollisia keinoja kirjallisuudessa on esitetty? Tutkimuksissa on tarkasteltu muun muassa ohjauspalveluiden puutteellisuuden yhteyttä koulutuksen keskeyttämiseen. Opiskelijoiden saama ohjaus ja tuki voisi lisätä opintoihin sitoutumista ja vähentää koulutuksen keskeyttämisä. (Christie, Munro &

Fisher, 2004.) Avoimen yliopiston opinnot voivat selkeyttää hakijan suunnitelmia ja lisätä kiinnostusta ja motivaatiota tiettyä alaa kohtaan. Avoimessa yliopistossa hakija pääsee näkemään, millaista kyseisen alan opiskelu on ja miten hän opiskelijana pärjää yliopisto-opintojen parissa. Nykypäivänä avoimen yliopiston hakuväylää kehitetään koko ajan, mutta sen osuus opiskelijavalinnoista on edelleen pieni. (Alho-Malmelin, 2010, s. 136–137.) Vaikkei opintojen keskeyttäneiden tai vaihtaneiden määrää saataisi vähennettyä, niin on tärkeää huomioida, että joustavuuden lisääminen sekä opintojen hyväksilukukäytäntöjen yhtenäistäminen voivat olla opiskelijoille todella hyödyllisiä opintojen etenemisen ja opiskeluaikojen takia (Ahola & Galli, 2011, s. 66, 157).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Korkeakoulujen opiskelijavalinnat uudistuivat vuosina 2018–2020 merkittävästi. Opiskelijavalintauudistuksen päätavoitteina on ollut sujuvoittaa korkeakoulutukseen siirtymistä ja vähentää ei-toivottujen välivuosien määrää. Kevästä 2020 lähtien iso osa uusista korkeakouluopiskelijoista on valittu todistusvalinnalla. Opiskelijavalintauudistuksen seuranta tutkimuksen loppuraportin mukaan yhä useampi hyväksytty ja paikan vastaanottanut hakee uutta opiskelupaikkaa seuraavana vuonna. (Karhunen ym., 2022, s. 33–34.) Ovatko todistusvalinnalla valitut opiskelijat yhtä sitoutuneita opintoihin kuin valintakokeella valitut? Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia yliopiston opiskelijavalintojen valintatavan yhteyttä opintoihin sitoutumiseen.

Tutkielmani tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Onko opiskelijavalinnan valintatapa yhteydessä opintoihin sitoutumiseen?
- 2) Missä määrin opiskelijavalinnan valintatavalla on yhteyttä alanvaihtoon/koulutuksen vaihtamiseen?

4.2 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoitui Aalto-yliopiston kauppatieteiden kandidaattiohjelman ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Omien ystävieni ja tuttujeni kokemuksiin pohjaten kauppatieteet alana vaikutti sopivalta. Tiesin useamman kauppatieteen opiskelijan, joka joko halusi vaihtaa opiskelualaa tai tehdä tuplatutkinnon esimerkiksi yhdistämällä kauppatieteet ja hallintotieteen tai oi-

keustieteen. Kauppatieteet on alana hyvin yleispätevä ja pääaineen suuntautumisella voi määrittellä paljon sitä, mihin haluaa tulevaisuudessa työllistyä. Omien havaintojeni pohjalta koen, että moni esimerkiksi lääketieteen, oikeustieteen ja psykologian opiskelijoista suorittaa tutkinnon loppuun, vaikka huomaisikin opiskelujen aikana, ettei ala tunnu omalta. Muista aloista esimerkiksi suositut Helsingin yliopiston yhteiskunnallisen muutoksen kandiohjelma sekä politiikan ja viestinnän kandiohjelma olisivat kiinnostaneet tutkimuskohteina, mutta kyseisille aloille opiskelijoita ei oteta niin paljoa, että määrällinen tutkimus vain yhden vuosikurssin osalta olisi ollut mielekästä. Kun olin päätyneet kauppatieteiden alaan, vertailin eri yliopistojen sisäänottomääriä. Suomessa kauppatieteiden kandidaatin tutkintoon valitaan vuosittain runsaasti uusia opiskelijoita ja Aalto-yliopiston kandiohjelman uusien opiskelijoiden sisäänottomäärä on selkeästi suurin. Määrällisen tutkimuksen takia ajattelin, että isommasta yliopistosta voisi olla helpompi saada vastaajia. Minulla oli myös henkilökohtaisia kontakteja kyseisen yliopiston opiskelijoihin, joten ajattelin, että siitä voi olla apua aineistonkeruussa.

Kohderyhmää valitessa pohdin myös, minkä vuosikurssin opiskelijoita minun kannattaisi yrittää tavoittaa. Nykyisen tapainen todistusvalinta on ollut käytössä keväästä 2020 lähtien, joten siitä alkaen osa opiskelijoista on valittu todistusvalinnan avulla. Tavoitteenani oli tutkia eri valintatavoilla valittujen opiskelijoiden sitoutuneisuutta opintoihin. Jos opiskelijalla on hyvä ylioppilastodistus ja hän ei ole sitoutunut opintoihinsa, vaan haluaa vaihtaa alaa tai keskeyttää opinnot, niin on mahdollista, että hän on hakenut jo ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä uutta opiskelupaikkaa tai pohtinut keskeyttämisen mahdollisuutta. Sen vuoksi koin, että ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat sopisivat kohderyhmäksi ja aiheeseeni parhaiten. Tutkimusten mukaan suurin osa opiskelun alkuvaiheessa keskeyttäneistä on koulutuksen vaihtajia. On myös huomattu, että opintojen keskeyttäminen on yleisintä ensimmäisenä opiskeluvuonna (Rautopuro & Väisänen, 2001, s. 80–81.) Tutkimustulokset vahvistivat minulle, miksi olisi hyvä tutkia erityisesti ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita.

Aineistonkeruu toteutettiin Webropol-kyselyllä. Tiedustelin kauppatieteiden kandiohjelman ainejärjestöltä mahdollisesta sähköpostilistasta, mutta kävi ilmi,

ettei sellaista ollut valmiiksi. Ainejärjestön asioita hoidettiin pitkälti Telegram-sovelluksen kautta. Uusille opiskelijoille oli luotu heti lukuvuoden alkaessa oma Telegram-ryhmä, jossa jaettiin tietoa eri tapahtumista ja muista tärkeistä asioista. Ryhmässä on tällä hetkellä 610 henkilöä, josta voi päätellä, että ensimmäisen vuoden opiskelijoista iso osa on ryhmässä. Ryhmässä on myös ainejärjestön toimijoita sekä maisterivaiheen uusia opiskelijoita. Tutkimuskutsu lähetettiin kyseiseen ryhmään kahteen kertaan, ensimmäisen kerran 23.1. ja toisen kerran, ”muis-tutuksena”, 30.1.

Vastauksia kyselyyn sain yhteensä 91 kappaletta. Vastaaajista kolme oli vastannut eri opiskeluvuoden kuin ensimmäisen vuoden, jonka vuoksi jouduin hylkäämään nämä vastaajat. Vastaaajilta kysyttiin kyselyn alussa, millä valintatavalla he tulivat valituiksi koulutukseen. Valintatavat oli jaettu neljään: todistusvalinta, valintakoevalinta, valinta avoimen väylän kautta ja muut hakutavat. Muihin hakutapoihin kuuluu esimerkiksi valinta SAT-testin tai erityisten saavutusten perusteella. Analyysivaiheessa kaksi viimeisintä ryhmää yhdistettiin vastaajien vähäisyyden takia ”muu valintatapa”-ryhmäksi. Kyselyyn vastanneista 65 % oli valittu todistuksella, 31 % kokeella ja muilla valintatavoilla 4 %.

Vilkka (2007) suosittelee henkilöiden vähimmäismääräksi 100 vastaajaa, jos tutkimuksessa käytetään tilastollisia menetelmiä. On tietenkin selvää, että mitä isompi otos on, niin sitä paremmin se kuvaa keskimääräistä kokemusta tutkittavasta asiasta. Sen vuoksi olisi ollut parempi, jos olisin saanut enemmän vastaajia, mutta olen kuitenkin tyytyväinen saamaani vastausmäärään. Tutkimuksessani voidaan kuitenkin puhua enemmänkin näytteestä kuin otoksesta, sillä tarkoituksena ei ollut saada yleistettäviä tuloksia, vaan ylipäätään kartoittaa ja saada tietoa aiheeseen liittyen. On hyvä huomioida myös, että analyysissä vertailtavia ryhmiä on vain muutamia, jonka vuoksi en tavoittele monimutkaisten selittävien tekijöiden analyysiä. (Vilkka, 2007, s. 17.)

Miten olisin voinut saada enemmän vastaajia? Vastausprosenttia voi parantaa hyödyntämällä jo valmiiksi olevia rakenteita, kuten koululuokkia tai opiskeluryhmiä (Valli, 2001a). Pohdin kyselylomaketta luodessa, että olisin mahdolli-

sesti voinut kysyä Aalto-yliopistosta, jos kyselyn olisi voinut toteuttaa esimerkiksi jonkin massaluennon yhteydessä niin, että halukkaat vastaisivat kyselyyn esimerkiksi luennon alussa tai lopussa. Tässäkin tavassa oli kuitenkin ongelmia, jonka vuoksi en valinnut sitä aineistonkeruutavaksi. Moni opiskelija suorittaa ennen opintojen aloittamista opintoja avoimessa yliopistossa, jolloin ensimmäisen vuoden massaluennolla ei välttämättä olisi ollut riittävästi kohderyhmää. Sen lisäksi luennolla olisi voinut olla muiden vuosikurssien opiskelijoita tai vaihtoopiskelijoita, jolloin olisi pitänyt olla vielä tarkempi siinä, ettei kyselyyn vastaa kohderyhmään kuulumaton henkilö. Pohdin myös tutkimuslupa-asiaa tätä vaihtoehtoa tarkastellessani.

4.3 Kyselylomakkeen tekeminen

Aineistonkeruu toteutettiin Webropol-kyselyllä. Kyselylomakekutsun ohessa oli lyhyt saatekirje, jossa kerroin tutkimuksen tavoitteista ja kohderyhmästä. Saatteessa tulee olla riittävästi tietoa tutkimuksesta, koska sen perusteella henkilö päättää osallistumisestaan tutkimukseen (Vilkkä, 2007, s. 65). Saatekirjeen tulee olla motivoiva, mutta myös selkeä esimerkiksi sen suhteen, mihin vastaaja osallistuessaan suostuu (Nummenmaa ym., 1996, s. 21). Tutkimukseen osallistuminen voidaan kokea mielekkääksi tavaksi edesauttaa kiinnostavaksi koetun aihepiirin tutkimusta. Saatekirjeessä oli myös tietoa tutkimuksen tietosuojaan liittyvistä asioista sekä linkki tietosuojaselosteeseen. (Kuula, 2011, s. 76.)

Kyselylomakkeella käytettävän mittarin tulee perustua aina teoriaan (Valli, 2001b, s. 28). Kyselyssä kysymysten muoto on vakioitu eli jokainen vastaaja vastasi samoihin kysymyksiin samassa järjestyksessä. Kyselylomaketta käytetään, kun havainnointiyksikkönä on ihminen ja halutaan tutkia esimerkiksi henkilön mielipiteitä, asenteita tai käyttäytymistä. (Vilkkä, 2007, s. 27, 28.)

Aina ei löydy valmista mittaria, jolla voitaisiin suoraan tutkia tutkimusongelmaa, vaan voi olla, että tutkija joutuu rakentamaan oman mittarin tai muok-

kaamaan jo olemassa olevaa mittaria (Valli, 2001b, s. 28). Tutkimuksessani halusin tutkia ensimmäisen vuoden opiskelijoiden opiskelijavalinnan valintatavan yhteyttä opintoihin sitoutumiseen enkä aiheeseen liittyen löytänyt valmiita kysymyspattereita, vaan minun piti luoda kyselylomake itse. Hyödynsin kysymyksiä kehittäessäni hieman vuoden 2019 opiskelijabarometrin kyselylomaketta ja sen kysymyksiä liittyen opiskeluun sitoutuneisuuteen (Opiskelijabarometri, 2019).

Kyselylomakkeen luomisen aloitin operationalisoimalla tutkimuksen käsitteet. Halusin mitata valintatapaa sekä opintoihin sitoutuneisuutta. Alkuun loin taustakysymykset, joissa kysyttiin muun muassa opiskelijan valintatapaa, ikää sekä esimerkiksi hakukohteen ensisijaisuutta. Pohdin pitkään, mitkä vastaajien taustatiedot ovat tarpeellisia ja mitkä eivät. Opiskelijavalinnan valintatapa oli selkeä valinta taustakysymysten joukkoon, sillä halusin selvittää eri valintatavoilla valittujen opiskelijoiden eroja. Halusin selvittää vastaajien ikäjakaumaa, sillä opiskelijavalintauudistuksella pyrittiin vaikuttamaan vastavalmistuneiden opintoihin pääsemiseen sekä ei-toivottujen välivuosien määrään. Hakukohteen ensisijaisuuteen liittyvä kysymys puolestaan liittyi opintoihin sitoutumiseen. Minua kiinnosti, oliko ensisijaisuudessa eroa eri valintatavoilla valittujen kesken. Puolestaan esimerkiksi vastaajan sukupuolta ei tuntunut tarpeelliselta selvittää tässä tutkimuksessa. Sen jälkeen pohdin, millaisilla kysymyksillä voisin mitata opintoihin sitoutumista. Opintoihin sitoutumisella tarkoitan tutkimuksessa opiskelijan sinnikkyyttä ja aktiivista roolia opintojen eteenpäinviemisessä (Tinto, 1975, s. 102). Vuoden 2019 Opiskelijabarometrissä opintoihin sitoutuneisuutta oli mitattu esimerkiksi kysymyksillä opintojen mielekkyydestä ja siitä onko tyytyväinen opintoihinsa (Opiskelijabarometri, 2019). Minua kiinnosti myös selvittää konkreettisesti, kuinka paljon vastaajat olivat suorittaneet opintopisteitä kyselyyn vastaamiseen mennessä ja kuinka tyytyväisiä he olivat omaan suoritustahttiinsa. Toinen tutkimuskysymykseni liittyi koulutuksen keskeyttämiseen ja alanvaihtoon. Ensimmäisinä opiskeluvuosina opintojen keskeyttäminen on yleisempää ja tällöin opinnot keskeytyvät yleensä kiinnostavamman alan tai muuten itselle vääränlaisten opintojen takia. (Vuorinen ja Valkonen, 2001, s. 66; Sajavaara

ym., 2002, s. 118.) On myös havaittu, että heikko opintoihin sitoutuminen ja positiivisten opiskelukokemusten puuttuminen ennustivat opintojen keskeyttämistä. (Rautopuro ym., 2001, s. 80–81). Tämän vuoksi loin kysymykset liittyen aikomuksiin valmistua kyseisestä koulutuksesta sekä mahdollisiin ajatuksiin liittyen koulutuksen keskeyttämiseen ja/ tai koulutuksen vaihtoon.

Lopullisessa kyselylomakkeessa oli kaksikymmentä kysymystä, joista avoimia kysymyksiä oli kolme. Näiden lisäksi yhdessä kysymyksessä oli mahdollisuus avoimeen vastaukseen, mutta sitä ei vastausvaihtoehdosta riippuen välttämättä edellytetty. Muutamassa kysymyksessä hyödynsin Likert-asteikkoa vastausvaihtoehdoissa. Muuten vastausvaihtoehdot olivat pääosin ”kyllä, en osaa sanoa, ei”. Kyselytutkimuksessa on yleistä, että erilaisista asenneväittämistä voidaan luoda yhtenäisiä summamuuttujia. Summamuuttujien avulla voidaan muun muassa laskea erilaisia laskutoimituksia. (Tietoarkisto.) Päädyin tutkimuksessani siihen, että en kuitenkaan käyttänyt summamuuttujia, sillä halusin pitää kyselyni selkeänä ja helposti ymmärrettävänä. Vastausvaihtoehtoja tulee pohtia tarkasti. On tärkeää, että vastaajalle löytyy aina jokin sopiva vastausvaihtoehto. On myös tärkeä huomioida, että sopivia vastausvaihtoehtoja löytyy vain yksi per vastaaja, jos vastausvaihtoehto on rajattu yhteen eivätkä vastausvaihtoehdot ole päällekkäisiä. Sen vuoksi tutkijana tulee huomioida ja pohtia, mitä tutkittava mahdollisesti voisi vastata. (Valli, 2001a.)

Kyselylomake kysymyksineen luo perustuksen koko tutkimuksen onnistumiselle (Valli, 2001b, s. 28). Sen vuoksi kysymysten muotoilu on äärimmäisen tärkeää. Kysymysten tulee olla selkeitä ja kysyä oikeaa asiaa. Väärillä sanoilla tai sanamuodoilla voi olla suuri vaikutus kyselyn onnistumisessa. (Balnaves & Caputi, 2001, s. 25.) Kävin kyselylomakkeen kysymykset läpi useaan otteeseen ajatuksella, kysyykö kysymys varmasti oikeaa asiaa tai onko kysymys turha. Vilkka (2007, s. 72) mainitsee teoksessaan, että on tärkeää huomioida, että yhdessä kysymyksessä ei pidä kysyä kahta asiaa, vaan kysymyksen tulee olla selkeä ja helposti ymmärrettävissä.

Kyselylomaketta laatiessa on tärkeää kiinnittää huomiota lomakkeen selkeyteen ja ulkoasuun (Valli, 2001b, s. 29). Lomaketta luodessa kiinnitin huomiota

erityisesti kyselyn ulkoasuun mobiililaitemuodossa. Koska tutkimuskutsu ja linkki kyselyyn jaettiin Telegram-ryhmässä, oletin, että suurin osa vastaajista täytti kyselylomakkeen älypuhelimella. Sen vuoksi oli todella tärkeää, että kysely näytti selkeältä ja helpolta täyttää myös puhelimen näytöllä. Sen lisäksi oli tärkeää huomioida, ettei kysely ole liian pitkä, sillä erityisesti puhelimella vastatessa ei välttämättä jaksaa vastata kovin pitkään kyselyyn, vaan kysely jää helpommin tekemättä. Selkeämmällä ja helpommin luettavissa olevalla kyselylomakkeella voi olla paljonkin vaikutusta vastausprosenttiin (Valli, 2001b, s. 29).

Milloin kysely kannattaa lähettää? Pohdin paljon sitä, milloin on oikea aika lähettää kysely. Kyselyn ajoitus kannattaa suunnitella huolella, sillä on tärkeää, ettei tutkimuksen vastausprosentti jää sen vuoksi alhaiseksi (Vilkka, 2007, s. 28). Halusin tutkia kyselyssäni erityisesti ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita, sillä jos olisin tutkinut myös jonkin muun vuosikurssin opiskelijoita, mahdolliset alanvaihtajat tai muuten koulutuksen keskeyttäjät olisivat voineet vaihtaa tai keskeyttää opinnot jo aiemmin. Jälkikäteen miettiessä olen sitä mieltä, että tammikuun alku oli sopiva aika kyselylle. Jos olisin lähettänyt kyselyn joulukuussa, osa opiskelijoista olisi saattanut olla jo joululomalla eikä kysely olisi tavoittanut niin montaa. Nyt uuden lukukauden opinnot olivat jo ehtineet alkaa ja Telegram-ryhmä oli aktiivinen.

4.4 Aineiston analyysi

Tutkimusaineiston analyysissä käytettiin SPSS-tilasto-ohjelmaa ja kuvaajissa Excel-sovellusta. Aineistoa analysoidaan siten, että aineiston perusteella tutkimusongelmasta voidaan todeta jotain tieteellisesti pätevää (Jyväskylän yliopisto, 2021). Analyysimenetelmän valintaan vaikuttaa muun muassa otoskoko, vertailtavien ryhmien lukumäärä, käytetty mitta-asteikko ja ovatko otokset toisistaan riippumattomia. Kuten tutkimuksessani, tutkitaan kahden muuttujan välistä yhteyttä, jolloin voidaan puhua monimuuttujamenetelmistä. (Heikkilä, 2014, s. 227.)

Alkuun aloitin aineiston analysoinnin tarkastelemalla vastauksia sekä yhdistelemällä vastausryhmiä. Esimerkiksi tarkastellessani valintatapaan liittyvän kysymyksen vastauksia, huomasin, että kahdessa ryhmässä (valinta avoimen väylän avulla ja valinta muulla valintatavalla) vastaajia oli vain muutamia. Sen vuoksi päätin yhdistää nämä ryhmät ja käyttää yhteistä käsitettä ”muut valintatavat”. Tarkastelin myös muita kysymyksiä ja yhdistin myös ikään liittyvässä kysymyksessä kaksi vanhinta ikäryhmää.

Tarkastelin myös muuttujien kuvailevia tunnuslukuja. Kuvaileviin tunnuslukuihin kuuluu esimerkiksi muuttujien keskiarvot, keskihajonta, minimi- ja maksimiarvot. Kun kävin aineistoa ja kyselylomakettani läpi, ymmärsin, että olin käyttänyt vastausvaihtoehtoissani pääasiassa nominaali- ja järjestysasteikkoja. Tämä vaikutti siihen, että jouduin harkitsemaan tarkkaan, mitä tunnuslukuja pystyn edes tarkastelemaan ja vain osasta kysymyksiä oli järkevää laskea esimerkiksi keskiarvo. Koska osassa vastauksista keskiarvon laskeminen ei ollut järkevää, tutkin, mitä muita tunnuslukuja voisin tarkastella. Moodi on ainoa tunnusluku, joka voidaan ilmoittaa nominaaliasteikon muuttujalle. Se on arvo, joka esiintyy useimmin ja sitä voidaan käyttää myös pienen otoksen keskikohdan tarkasteluun. Se ei kuitenkaan tuonut mitään erityistä tietoa aineistosta, joten en käsittele sitä tutkimuksessani. (Heikkilä, 2014, s. 84.)

Kun tutkin kyselyn vastausvaihtoehtojani, tajusin, että erityisesti mitta-asteikot vaikuttavat paljon analysointitapaani. Päädyin hyödyntämään analyysissäni erityisesti ristiintaulukointia ja khiin neliö -testiä. Ristiintaulukoinnilla voidaan näyttää tietoa, miten eri muuttujat ovat riippuvaisia toisistaan. On kuitenkin tärkeää huomioida, ettei siitä voi suoraan sanoa syy-seuraussuhdetta, sillä voi olla, että on vain sattumaa, että asiat tapahtuvat samanaikaisesti. Halusin hyödyntää ristiintaulukointia, sillä minua kiinnosti ilmiön yleinen kuvailu. Tutkimuksen kuvailevan luonteen takia en kokenut tarpeelliseksi käyttää esimerkiksi muuttujien korrelaation perustuvia menetelmiä. (Vilka, 2007, s. 120.) χ^2 -riippumattomuustesti eli khiin neliö -testi testaa erityisesti sitä, riippuvatko ristiintaulukoidut muuttujat toisistaan. Testissä tarkastellaan sitä, kuinka paljon havaitut ja odotetut frekvenssit eroavat toisistaan. Jos erot ovat tarpeeksi suuria,

voidaan olettaa, että havaitut erot eivät todennäköisesti johdu vain sattumasta, vaan ne ovat löydettävissä myös perusjoukossa. Khiin neliö -testi sopii nominaalitason mitta-asteikoille, jonka vuoksi se sopii tutkimukseeni. (Heikkilä, 2014, s. 183.)

Khiin neliö -testin käyttämiselle on tiettyjä edellytyksiä, joiden tulee täytyä, jotta testiä voidaan käyttää. Edellytyksenä testaamisen luotettavuudelle tutkimukseni kontekstissa on, että taulukossa, jossa on kaksi riviä ja kaksi saraketta (2×2 taulukko) ei saa olla yhtään alle viiden (5) suuruista odotettua frekvenssiä. Tarkastellessani aineistoani, huomasin, että edellytykset eivät täyty tutkimuksessani. Vaikka edellytykset eivät täyty, niin testaaminen on silti mahdollista, sillä tarkan p-arvon pystyy tarkistamaan SPSS-ohjelman avulla. P-arvo kertoo tilastollisesta merkitsevyydestä. Tilastollisessa tutkimuksessa oletetaan aina, että nollahypoteesi pitää paikkansa eli ryhmien välillä ei ole eroa. Mitä pienempi p-arvo on, sitä enemmän vastahypoteesi saa tukea ja nollahypoteesi ei pidä paikkaansa. P-arvon tulkinnassa hyödynnän merkitsevyytasona 0,05 eli 5 %. Jos p-arvo on alle 0,05, voidaan sanoa, että ero on tilastollisesti melkein merkitsevä. (Tietoarasto.) Vaikka käytin tutkimuksessani khiin neliö -testiä, on tärkeää huomioida, että kuitenkin keskeistä ei ollut tulosten tilastollinen yleistettävyyys, vaan tulosten kuvailu.

Kyselylomakkeessani oli myös muutamia avoimia kysymyksiä. Avointen kysymysten tavoitteena oli saada strukturoituja kysymyksiä täydentävää tietoa. Tarkoituksenani oli analysoida avointen kysymysten vastaukset laadullisesti hyödyntäen aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Avoimiin kysymyksiin vastauksia tuli suhteellisen niukasti, noin 15–20 vastausta kysymystä kohden. Kokosin vastaukset yhteen ja erittelin ne kysymys kysymykseltä. Koska vastauksia oli suhteellisen vähän ja niiden laajuus vaihteli yhdestä sanasta virkkeen mittaisiin vastauksiin, päädyin kuvaamaan tuloksissa kunkin kysymyksen tyypillisiä vastauksia tai aineistosta nousseita teemoja. (Vilka, 2005, s. 139.)

4.5 Eettiset ratkaisut

Aineistonkeruuseen ja aineistoon liittyä erilaisia eettisiä kysymyksiä, joita on tärkeää pohtia. Eettiset kysymykset voivat liittyä esimerkiksi tutkimuslupaun, tutkittavien osallistumiseen ja tutkimusaineiston keräämiseen. Tutkimusta tehdessä tärkeintä on muistaa, ettei loukkaa tutkittavia mitenkään tai aiheuta muuta vahinkoa. Perusasiat, joita tulee tarkastella, ovat muun muassa tutkittavan yksityisyys, tutkimuksen luotettavuus ja se, mitä hyötyä tai haittaa tutkimuksesta on tutkittavalle. (Eskola & Suoranta, 1998, s. 39, 42.)

Eettisiin kysymyksiin liittyen pohdin jonkin verran esimerkiksi tutkimuslupakysymystä. Tässä tutkimuksessa kysyin luvan tutkimuskutsun jakoon tutorkoordinaattorilta, mutta muuten en kysynyt sen enempää tutkimuslupia. Jos olisin halunnut tehdä aineistonkeruun esimerkiksi Aalto-yliopiston ensimmäisen vuoden opiskelijoiden massaluennolla, niin tällöin minun olisi pitänyt kysyä tutkimuslupaa yliopistolta. Tässä tilanteessa voi olla, että vastausprosentti olisi ollut korkeampi, mutta tutkimusluvan hakemiseen ja käytännön järjestelyihin olisi mennyt enemmän aikaa.

Tutkimuslupaun ja aineistonkeruuseen liittyen pohdin myös tutkimuskutsun jakamista opiskelijoiden Telegram-ryhmässä ja onko se ongelmallista. Ryhmässä on melkein kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat, sillä siellä jaetaan tietoja tapahtumiin ja opintoihin liittyen. Se ei kuitenkaan ole virallinen Aalto-yliopiston luoma ryhmä eikä siellä voi olla anonyymisti, vaan osallistujat liittyvät ryhmään puhelinnumerollaan. Ryhmän on luonut Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan AYY:n tutorkoordinaattori, joten ryhmällä on pyritty tavoittamaan mahdollisimman moni uusi opiskelija. Tällaisen tutkimuksen aineiston keräämiseen ryhmä oli ihan pätevä, mutta isomman otoksen saamiseksi olisi ollut järkevämpää kerätä aineisto esimerkiksi luennon yhteydessä.

Tutkittavan on ymmärrettävä, mihin hän antaa suostumuksensa (Nummenmaa ym., 1996, s. 21). Kyselylomakkeen saatekirjeessä kerroin vastausten säilyttämisestä ja tuhoamisesta tutkimuksen valmistuttua. Saatekirjeessä oli myös linkki tietosuojaselosteeseen, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja suostumuksesta tarkemmin. Myös kyselylomakkeen ensimmäinen kysymys koski suostumusta,

ja jos vastaaja olisi vastannut kysymykseen, ettei anna suostumusta, niin tällöin kysely olisi ohjautunut suoraan ”kiitos kyselystä” -kohtaan. Näin pystyin varmistamaan, että jokainen vastaaja on antanut suostumuksensa osallistuessaan kyselyyn. Lomakkeen kysymyksistä ainoastaan taustakysymykset olivat pakollisia. Muihin kysymyksiin ei ollut pakko vastata. Tällöin vastaaja voi tehdä itse päätöksen siitä, haluaako hän vastata juuri kyseiseen kysymykseen. Kysely oli anonyymi. Lomakkeessa oli muutamia avoimia kysymyksiä, ja niihin liittyen pohdin anonymiteettiä. Avoimiin kysymyksiin liittyvä muuttujien tunnistamisriski tulisi arvioida tapauskohtaisesti suhteessa aiheeseen ja taustamuuttujiin. Tutkimuksessani avoimet kysymykset eivät olleet arkaluonteisia ja vastaukset eivät olleet tunnistettavia. (Kuula, 2011, s. 76, 147.)

5 TULOKSET

Kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä 91 henkilöä. Kolme vastaajaa oli ilmoittanut jonkin muun opiskeluvuoden kuin ensimmäisen, joten heidän vastauksensa jouduttiin poistamaan aineistosta. Kyselyyn vastasi siis 88 ensimmäisen vuoden opiskelijaa. Käsittelen ikäjakauma-kohtaa lukuun ottamatta vain todistusvalinnalla ja valintakoevalinnalla valittuja opiskelijoita, sillä muilla valintatavoilla valittujen opiskelijoiden määrä oli niin pieni.

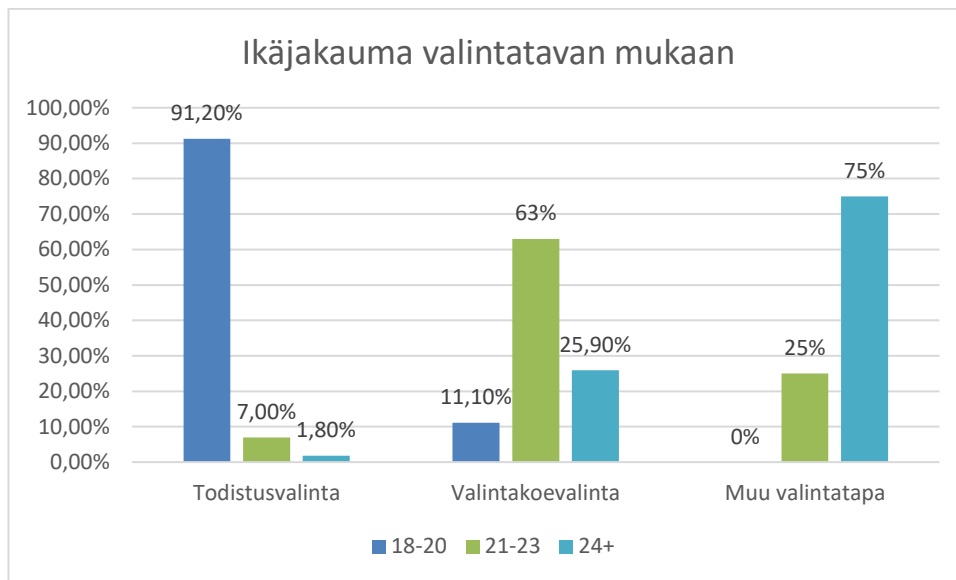
Tässä tulosluvussa kuvataan tutkimuksen tuloksia muutaman eri osa-alueen avulla. Alkuun luvuissa 5.1 ja 5.2 käsitellään opiskelijoiden taustatietoja sekä opintojen etenemistä. Sen jälkeen luvussa 5.3 keskitytään opiskelijoiden opintoihin sitoutumiseen ja luvussa 5.4 erityisesti mahdolliseen opintojen keskeyttämisen ja alanvaihdon harkintaan sekä siihen liittyviin syihin. Luvussa 5.5 tutustutaan opiskelijoiden ajatuksiin aiheesta. Tulosten yhteenveto tapahtuu seuraavassa pääluvussa.

5.1 Opiskelijoiden taustatiedot

Kyselyn alussa haluttiin selvittää vastaajan ikä. Ikävuodet oli jaettu neljään eri luokkaan: 18-20, 21-23, 24-26, 27+. Kahdessa viimeisessä luokassa oli sen verran vähän vastaajia, että analyysivaiheessa luokat päätettiin yhdistää, jolloin viimeisestä luokasta tuli 24+. Oletuksena ennen aineiston keräämistä oli, että suurin osa vastaajista sijoittuu ensimmäiseen luokkaan (18-20.v), sillä iso osa koulutukseen valituista valitaan todistusvalinnalla. Kyselyyn vastanneista 62,5 % sijoittui tuohon luokkaan. Kun ikäryhmät ristiintaulukoitiin valintatavan kanssa, ikäjakauma oli hyvin mielenkiintoinen. Kuten kuvioista 1 voidaan todeta, todistusvalinnalla valituista 91 % sijoittui ensimmäiseen ikäluokkaan (18-20-vuotiaat). Valintakoevalinnalla valituista puolestaan 63 % sijoittui toiseen ikäryhmään (21-23-vuotiaat). Muilla valintatavoilla valituista 75 % sijoittui puolestaan kolmanteen ikäryhmään.

Kuvio 2

Vastaajien ikäjakauma valintatavan mukaan, % (n=88)

90 % kyselyyn vastanneista suoritti ensimmäistä korkeakoulututkintoaan. Vain muutamalla vastaajalla oli jo ennestään valmis korkeakoulututkinto tai oli aloittanut aiemmin jonkin toisen tutkinnon. Aalto-yliopiston kauppatieteiden kandidaatin tutkintoon haettaessa todistusvalinta on ainoastaan ensikertalaisille, joten se näkyi myös tutkimustuloksissa niin, että kaikille todistusvalinnalla valituille kyseinen tutkinto on ensimmäinen. Tämä vahvistaa myös ajatusta siitä, että vastaajat vastasivat johdonmukaisesti ja odotetusti kysymyksiin. Valintakokeella valituista 70 % vastaajista kyseinen koulutus oli ensimmäinen tutkinto. 18,5 % valintakokeella valituista oli opiskellut aiemmin joissakin toisessa koulutuksessa valmistumatta.

Aalto-yliopiston kauppatieteiden kandidaattiohjelma on yksi Suomen haastavimmista, ellei haastavin kauppatieteellisen alan hakukohde. Osa hakijoista saattaa hakea useamman kerran, jotta pääsisi juuri kyseiseen koulutukseen,

vaikka pisteet riittäisivät sisäänpääsyyn jo muiden korkeakoulujen kauppatieteiden koulutukseen. Kyselyyn vastanneista 67 % pääsi opiskelemaan kyseiseen koulutukseen ensimmäisellä hakukerralla ja 23 % toisella hakukerralla. Kun verrattiin eri valintatavoilla valittuja, niin todistuksella valituista 84 % pääsi ensimmäisellä kerralla ja 16 % toisella. Valintakokeella valittujen vastaukset puolestaan jakaantuivat laajemmin. Vain 37 % valintakokeella valituista hyväksyttiin ensimmäisellä kerralla. Toisella kerralla sisäänpäässeitä vastaajista oli 33 %. Loput valintakokeella valituista oli hyväksytty koulutukseen kolmannella tai sitä enemmän kerroilla.

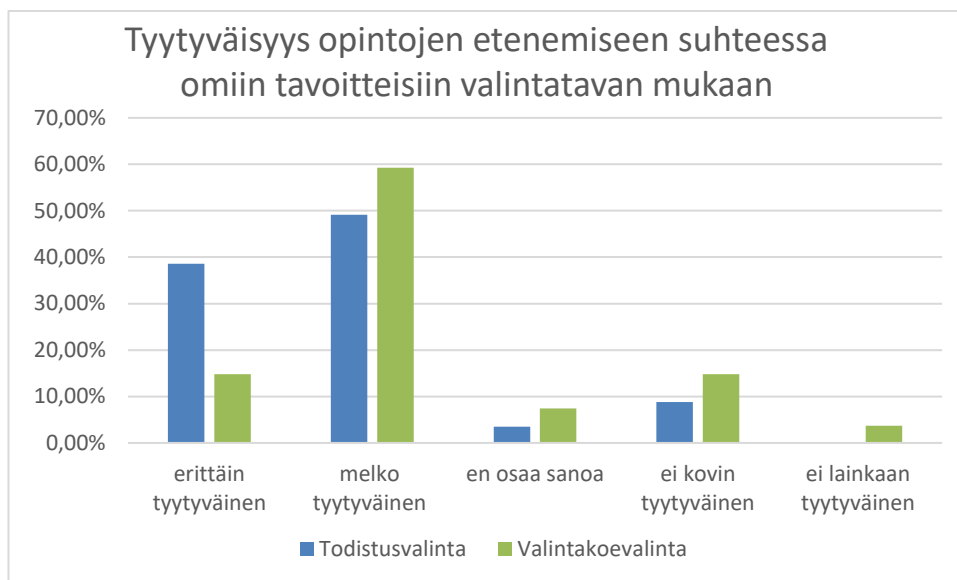
Kyselylomakkeessa kysyttiin aiemmista opinnoista avoimessa yliopistossa. Kaikista vastaajista vain 15 % oli suorittanut opintoja ennen koulutukseen hyväksymistä. Suurin osa vastaajista ei ollut siis suorittanut ollenkaan opintoja avoimessa yliopistossa. Opintoja suorittaneista 54 % oli valintakokeella valittuja ja 23 % todistuksella valittuja. Kyselylomakkeessa kysyttiin myös suoritettujen opintopisteiden määrää. Vastaajien ilmoittamien suoritettujen opintopisteiden määrän keskiarvo oli 22,6 ja moodi oli 12. Mediaani puolestaan oli 15. Opintopisteiden suorittamisessa oli isoja eroja, osa opintoja suorittaneista oli tehnyt vain yksittäisiä kursseja, ja osa oli suorittanut selvästi enemmän opintoja.

5.2 Opintojen eteneminen

Kyselyssä haluttiin selvittää, kuinka paljon opintopisteitä opiskelijat olivat suorittaneet kyselyyn vastaamiseen mennessä. Vastausvaihtoehdot oli jaettu viiteen eri luokkaan: 0-10, 11-20, 21-30, 31-40, 41+. 68 % kaikista vastaajista oli valinnut vaihtoehdon "21-30 opintopistettä" ja 19 % vastaajista valitsi vaihtoehdon "11-20 opintopistettä". Kun ristiintaulukoitiin eri valintatavalla valittuja opiskelijoita ja heidän opintopistemääriään, niin huomattiin, ettei opintopisteiden suoritus-
tahdissa ollut kovin suurta eroa siihen nähden, millä valintatavalla opiskelija oli valittu. Todistusvalinnalla sekä valintakokeella valituista noin 70 % oli suorittanut 21-30 opintopistettä kyselyn täyttämiseen mennessä.

Kuvio 2

Tyytyväisyys opintojen etenemiseen suhteessa omiin tavoitteisiin valintatavan mukaan, % (n=84)

Lomakkeella kysyttiin myös, kuinka tyytyväinen on omien opintojen etenemiseen suhteessa omiin tavoitteisiin. Vastausvaihtoehdot oli jaettu viiteen luokkaan ja jokainen vastausvaihtoehto valittiin kyselyssä ainakin kerran. Yli puolet kaikista vastaajista vastasi olevansa melko tyytyväinen opintojen etenemiseen suhteessa omiin tavoitteisiin. Kuten taulukko 2 osoittaa, ristiintaulukoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että tutkimuksessa todistusvalinnalla valitut opiskelijat olivat tyytyväisempiä opintojensa etenemiseen verrattuna valintakokeella valittuihin. Todistusvalinnalla valituista 88 % olivat joko erittäin tai melko tyytyväisiä opintojen etenemiseen. Valintakokeella valituista joko erittäin tai melko tyytyväisiä opintojen etenemiseen oli 74 % ja jopa 15 % oli vastannut, ettei ole kovin tyytyväinen opintojen etenemiseen suhteessa omiin tavoitteisiin. Khiin neliö -testin avulla saatu p-arvo 0,113 on kuitenkin suurempi kuin 0,05 eli aineiston

perusteella tyytyväisyydessä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa eri valintavalla valittujen välillä.

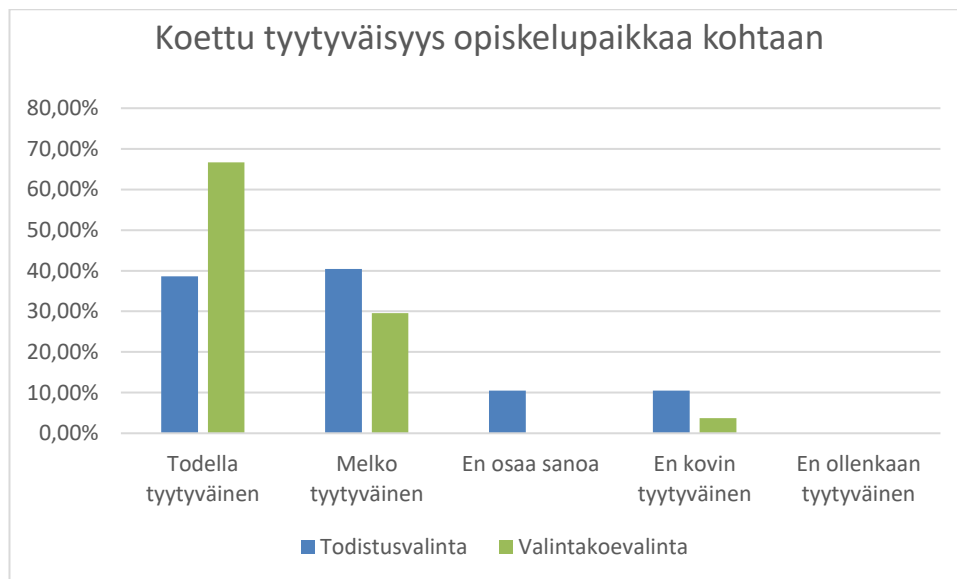
5.3 Opintoihin sitoutuminen

Aalto-yliopiston kauppatieteiden kandidaattiohjelma oli 89 % vastaajista ensisijainen hakukohde. 11 % vastaajista vastasi siis, ettei koulutus ollut ensisijainen hakukohde. Kaikille valintakokeella valituille kyseinen koulutus oli ollut ensisijainen hakukohde. Todistuksella valituista 17,5 % kyseinen koulutus ei ollut ensisijainen hakukohde.

Ovatko kyselyyn vastanneet opiskelijat tyytyväisiä valitsemaansa opiskelupaikkaan? 49 % vastaajista koki olevansa todella tyytyväinen ja 36 % melko tyytyväinen. Kukaan vastanneista ei valinnut vaihtoehtoa, ettei olisi ollenkaan tyytyväinen, mutta 8 % vastaajista vastasi, ettei ole kovin tyytyväinen. Kun tarkastellaan ristiintaulukointia kuviossa 3, ristiintaulukoinnin perusteella vaikuttaa siltä, että valintakokeella valitut vastaajat olivat tyytyväisempiä opiskelupaikkaansa kuin todistusvalinnalla valitut. Valintakokeella valituista opiskelijoista täysin tyytyväisiä opiskelupaikkaansa oli 67 % ja melko tyytyväisiä 30 %, kun puolestaan todistuksella valituista nuo luvut olivat 39 % ja 40 %. Khiin neliö -testin perusteella p-arvo on 0,056 eli aineiston perusteella merkitsevää eroa ryhmien välillä ei ollut.

Kuvio 3

Koettu tyytyväisyys opiskelupaikkaa kohtaan, % (n=84)

Vastasiko koulutus ja opinnot odotuksia? Vastaajista kukaan ei ollut sitä mieltä, että opinnot eivät olisi ollenkaan vastanneet odotuksia. 27 % vastaajista koki, että opinnot olivat vastanneet täysin omia odotuksia. 65 % vastasi puolestaan, että opinnot olivat vastanneet odotuksia jonkin verran ja 8 % ei osannut sanoa tai oli sitä mieltä, että opinnot olivat vastanneet odotuksia vain vähän. Kun tutkimustuloksia ristiintaulukoi valintatavan suhteen, niin ristiintaulukoinnin perusteella vaikutti siltä, että valintakokeella valitut kokivat opintojen vastanneen enemmän odotuksia kuin todistusvalinnassa valittujen. Valintakokeella valituista 33 % koki, että opinnot olivat vastanneet täysin odotuksia. Todistuksella valituista näin ajatteli 21 %. Khiin neliö -testin avulla saatu p-arvo oli 0,548, eli voidaan sanoa, ettei ryhmien välillä ollut merkitsevää eroa.

Lomakkeessa kysyttiin myös, kokevatko opiskelijat opintonsa mielekkäinä. Vastausluokkia oli viisi, mutta kukaan vastaajista ei valinnut "en lainkaan" -vaihtoehtoa. Vastaajista yhteensä 61 % vastasi, että kokee opinnot melko mielekkäinä. 11 % vastaajista valitsi vaihtoehdon "en osaa sanoa" tai "melko vähän".

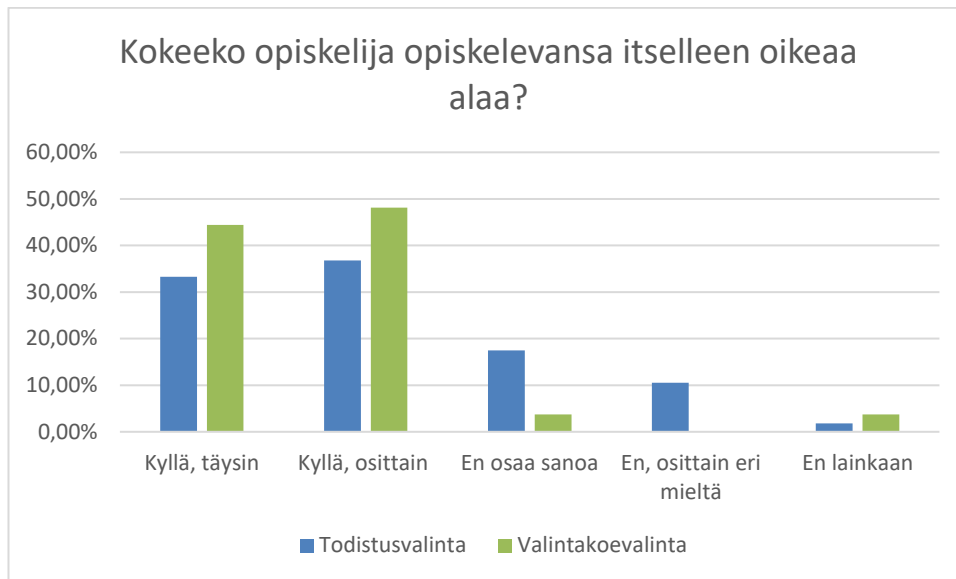
Ristiintaulukoinnissa valintatavan kanssa huomattiin vain pientä eroa todistuksella ja valintakokeella valittujen välillä. Kokeella valituista vastaajista 30 % koki opinnot erittäin mielekkäinä ja 59 % melko mielekkäinä. Todistuksella valituista vastaajista 65 % koki opinnot melko mielekkäinä ja jopa 9 % koki opinnot vain melko vähän mielekkäinä. Tuloksista voidaan kuitenkin sanoa, että suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista kokee opintonsa ainakin melko mielekkäiksi.

5.4 Tulevaisuuden näkymät

Lomakkeessa kysyttiin, kokeeko vastaaja opiskelevansa itselle oikeaa alaa. Vastausvaihtoehdot jaettiin viiteen vastausluokkaan ja kaikkia luokkia oli valittu ainakin kerran. Vastaajien vastaukset jakautuivat siis jonkin verran. Kaikista kyselyyn vastanneista 39 % koki opiskelevansa itselleen täysin oikeaa alaa ja 40 % osittain oikeaa alaa. 12,5 % vastaajista ei osannut vastata ja 7 % oli jokseenkin eri mieltä. Kuten kuviosta 4 voi huomata, vaikuttaa siltä, että valintakokeella valitut opiskelijat kokivat yleisemmin olevansa oikealla alalla. Valintakokeella valituista opiskelijoista 44 % koki opiskelevansa täysin oikeaa alaa ja 48 % osittain oikeaa alaa. Kyselyyn vastanneet todistusvalinnalla valitut opiskelijat jakautuivat selvästi enemmän eri vastausluokkiin. 33 % todistuksella valituista vastaajista koki opiskelevansa täysin oikeaa alaa. Jopa 17,5 % todistuksella valituista vastaajista ei osannut sanoa, opiskeleeko itselle oikeaa alaa ja 10,5 % koki, ettei melko varmasti opiskele itselleen oikeaa alaa. Khiin neliö -testin perusteella saatu p-arvo oli 0,130, jolloin voidaan kuitenkin todeta, että vastahypoteesi ei saanut tukea eli ryhmien välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää eroa.

Kuvio 4

Opiskelijan kokemus oikeasta opiskelualasta, % (n=84)

Kyselyssä kysyttiin myös, aikooko opiskelija valmistua kyseisestä koulutuksesta. Melkeinpä kaikki vastaajista (90 %) aikoiivat valmistua koulutuksesta. Ristiintaulukoidessa valintatavan kanssa huomattiin, että todistusvalinnalla valituista 12 % oli valinnut, ettei osaa sanoa, aikooko valmistua. Tutkimustulosten perusteella vaikuttaa siltä, että kyselyyn vastanneista opiskelijoista valintakokeella valituista suurempi osa aikoi valmistua koulutuksesta verrattuna todistusvalinnalla valittuihin.

Näkeekö opiskelija itsensä työskentelemässä alalla myös tulevaisuudessa? 60 % kyselyyn vastanneista näkee täysin itsensä alalla myös työelämässä. Vastaajista 33 % näkee itsensä mahdollisesti työskentelemässä ja 7 % vastasi, ettei osaa sanoa tai ettei melko todennäköisesti näe itseään työskentelemässä alalla. Ristiintaulukoinnin jälkeen vaikuttaa siltä, että valintataparyhmien välillä on pientä eroa. Todistuksella valituista opiskelijoista 56 % ja kokeella valituista 67 % näkee itsensä täysin työskentelemässä kyseisellä alalla tulevaisuudessa. Itsensä mahdollisesti alalla työskentelemässä näkee todistuksella valituista opiskelijoista 37 % ja kokeella valituista 30 %.

Lomakkeessa kysyttiin myös mahdollisia opintojen keskeyttämiseen ja alanvaihtoon liittyviä ajatuksia monivalintakysymyksellä sekä avoimilla kysymyksillä. Suurin osa vastaajista (78 %) aikoo jatkaa koulutuksessa myös tulevaisuudessa. 19 % vastaajista on harkinnut tai aikoo hakea opiskelemaan toista alaa. Muutamia yksittäisiä vastaajia ilmoitti hakeneensa jo muualle tai aikovansa keskeyttää opinnot hakematta muualle. Kun ristiintaulukoitiin eri valintatavalla valittujen opiskelijoiden vastauksia, niin vaikutti siltä, että ryhmien välillä oli eroa. Valintakokeella valituista jopa 93 % aikoi jatkaa koulutuksessa, kun puolestaan todistusvalinnalla valittujen luku oli 72 %. Todistuksella valituista 25 % harkitsi tai aikoo hakea opiskelemaan jotakin toista alaa. Khiin neliö -testin perusteella saatu p-arvo oli 0,148, joten voidaan kuitenkin todeta, että ryhmien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja.

Niiltä vastaajilta, jotka sanoivat harkitsevansa tai aikovansa hakea toiselle alalle, kysyttiin myös avoimella kysymyksellä alaa, mikä mahdollisesti kiinnostaa ja myös sitä, miksi he harkitsevat tai aikovat hakea toiseen koulutukseen. Mahdollisena hakukohteena mainittiin pääosin eri yliopistokoulutuksia ja erityisesti oikeustieteen koulutus nousi hakukohteena esiin useissa vastauksissa.

Syyt ja perustelut mahdolliseen koulutukseen vaihtoon voitiin jakaa kahteen eri ryhmään. Toinen mahdollisen koulutuksen vaihdon syistä oli tuplatutkinnon suorittaminen. Tässä tilanteessa ei tietenkään voida puhua koulutuksen vaihtamisesta, sillä tarkoituksena on suorittaa molemmat koulutukset. Vastauksista kävi ilmi, että erityisesti kauppatieteen ja oikeustieteen tutkintojen tekeminen oli harkinnassa monella. Toinen mahdollisista syistä puolestaan oli, että opinnot eivät kiinnostaneet tai tuntuneet itselle mielekkäiltä. Näiden kahden ryhmän lisäksi yksittäisiä mahdollisen vaihdon syitä olivat esimerkiksi yliopiston sijainti ja opintojen ilmapiiri.

5.5 Opiskelijoiden ajatuksia aiheesta

Vastaaajien oli mahdollista jättää kommentti aiheeseen liittyen kyselylomakkeen lopussa. Vastauksia tähän kohtaan tuli yhteensä 21 kpl. Opiskelijoiden vastauksissa toistuivat kahdenlaiset ajatukset todistusvalinnasta. Suurin osa vastaajista koki todistusvalinnan hyvänä asiana. Jos ylioppilaskirjoituksissa oli pärjännyt hyvin, opintoihin hakiessa ei tarvinnut käyttää aikaa opiskeluun.

Ymmärrän, että moni kokee todistusvalinnan ahdistavana lukioaikana, mutta omasta mielestäni todistusvalintakiintiön nostaminen on omalta kohdaltani ollut erinomainen asia, sillä en todennäköisesti olisi ensimmäisellä mahdollisella hakukerralla edes hakenut mihinkään, jos en suoraan olisi todistuksella päässyt opiskelemaan. Toki pärjäsin myös lukiossa hyvin, joka avasi tämän mahdollisuuden mutta ensikertalaiskiintiöiden sekä pääsykoe"mörön" takia olisin varmasti vetäytynyt tarkasti harkitsemaan koulutusalaani, jos ovet Aaltoon eivät olisi minulle viime keväänä avautuneet.

Muutammat vastaajat puolestaan kritisoivat tätä valintatapaa. Kritiikkiä heräsi esimerkiksi siitä, että ylioppilaskirjoituksilla on liian iso painoarvo ja stressi opiskelupaikasta on siirtynyt enemmän lukioon.

Todistusvalinnalla tullessa on vaikeaa tietää, onko se ala minkä valitsee, oikea. Itse olen kokenut opinnot mielekkäinä, mutta en osannut kuvitella, minkälaisia opinnot oikeasti ovat, koska kokemusta alasta ei ollut.

Kommenteissa pohdittiin opintoihin sitoutumista. Vastauksissa nousi ajatuksia myös esimerkiksi ensikertalaiskiintiöstä sekä opinto-ohjauksen merkityksestä toisella asteella.

Itse olen huomannut, että motivaationi opintoihin on ehkä heikompi kuin niillä, jotka ovat tulleet pääsykokeella. Opiskelupaikkaa ei osaa niin arvostaa ja sitä pitää itsensä selvytenä samalla miettien että, olisiko jokin muu ala ollut sopivampi.

6 POHDINTA

6.1 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia yliopiston opiskelijavalintojen valintatavan yhteyttä opintoihin sitoutumiseen. Kohderyhmäksi tutkimukseen valikoitui Aalto-yliopiston ensimmäisen vuoden kauppatieteiden kandidaattiohjelman opiskelijat. Tutkimuksen avulla oli tarkoitus saada lisätietoa ylipäätään opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksista sekä opiskelijavalinnan valintatavan (todistusvalinta - valintakoevalinta) yhteydestä koulutusvalintaan ja opintoihin sitoutumiseen.

Opiskelijavalintauudistuksen loppuraportissa huomattiin, että opiskelijavalintauudistus lisäsi selvästi nuorempien hakijoiden osuutta hyväksytyistä ja paikan vastaanottaneista (Karhunen ym., 2022, s. 27, 32). Tutkimukseni pohjalta en voi todeta mitään aiempiin vuosiin verrattuna, mutta on huomattavissa, että kyselyyn vastanneista todistusvalinnalla valituista opiskelijoista suurin osa sijoittuu ikäryhmään 18–20-vuotiaat. Mielenkiintoista on myös, että tutkimuksessa valintakoevalinnalla valituista suurin osa sijoittui vanhempaan ikäryhmään, 21–23-vuotiaisiin. Opiskelijavalintauudistuksen yksi päätavoitteista oli nopeuttaa siirtymistä korkeakouluopintoihin toiselta asteelta ja vähentää turhien välivuosien määrää. En tutkimukseni perusteella pysty sanomaan, onko nuorempien opiskelijoiden määrä lisääntynyt kyseisessä koulutuksessa, mutta voin todeta, että iso osa kyselyyn vastanneista ensimmäisen vuoden opiskelijoista on 18–20-vuotiaita eli melko vasta toiselta asteelta valmistuneita.

Opintoihin sitoutumiseen liittyy vahvasti esimerkiksi opintojen mielekkyys sekä tyytyväisyys omaa koulutusta kohtaan. Tutkimustuloksissa voi huomata, että jonkinlaista eroa näihin liittyen oli eri valintatavalla valittujen opiskelijoiden välillä. Tulosten perusteella vaikutti siltä, että valintakokeella valitut opiskelijat

olivat tyytyväisempiä koulutusvalintaan kuin todistuksella valitut opiskelijat. Vaikutti myös siltä, että valintakokeella valitut kokivat opintonsa mielekkäämmiksi kuin todistuksella valitut opiskelijat. Mäkinen-Strengin (2012, s. 97–98) tutkimuksessa huomattiin, että opintoihin ja opiskeluun liitetyt positiiviset tunteet korreloivat negatiivisesti opintojen keskeyttämiseen tai alanvaihtoon liittyvien ajatusten kanssa, kun taas opintoihin liittyvät negatiiviset tunteet, kuten pettymys ja turhautuminen, korreloivat positiivisesti mahdollisten alanvaihtoajatusten kanssa.

Tutkimuksessani kysyin myös, kuinka opinnot olivat vastanneet odotuksia. Tutkimukseen vastanneista 27 % koki, että opinnot olivat täysin vastanneet omia odotuksia. Ristiintaulukoinnin jälkeen vaikutti siltä, että valintakokeella valitut kokivat, että opinnot olivat vastanneet enemmän odotuksia verrattuna todistusvalinnalla valittuihin. Toisissa tutkimuksissa on selvinnyt, että kauppatieteiden hakijat olisivat kaivanneet hakiessaan lisää tietoa siitä, mitä kauppatiede ja kauppatieteiden opiskelu ovat. Kauppatieteet alana ei ole ammatillisesti yhtä tuttu, kuin esimerkiksi lääketieteellinen tai opettajankoulutus eikä kaupallisia aineita opiskella lukiossa. Ratkaisuna julkaisussa mainitaan kauppatieteellisen alan valintakoe, jota varten tulee lukea kauppatieteellisen alan kurssikirjallisuutta. Tällöin hakija pääsee tutustumaan alaan hieman enemmän. Tällä hetkellä kauppatieteiden valintakoe perustuu muutamaankin tiettyyn lukiokurssiin: historian, yhteiskuntaopin ja matematiikan kursseihin. Valintakokeella valitut eivät siis myöskään ole valintakokeeseen lukiessa tutustuneet alan kirjallisuuteen. Voiko olla, että valintakokeella valitut ovat ottaneet enemmän selvää alastaan valintakokeisiin valmistautuessa? Tähän tutkimukseeni ei vastaa, mutta aiheesta on mielenkiintoista pohtia. (Raitanen & Kokko, 2000, s. 90.)

Tutkimuksen aineisto kerättiin tammikuussa, jolloin opiskelija on suorittanut noin 21–30 opintopistettä, jos hän on edennyt yliopiston suosittelmassa suorustahdissa. 68 % vastaajista oli edennyt tässä tahdissa. Opintopisteisiin liittyvän kysymyksen jokainen vastausvaihtoehto oli valittu ainakin kerran, josta voidaan päätellä, että jo ensimmäisen vuoden aikana opiskelijat jakaantuvat opintopistemäärissä hyvin laajasti. Tutkimustuloksia tarkastellessa oli mielenkiintoista

huomata, ettei opintopisteiden suoritustahdissa ollut erityisemmin eroa eri valintatavalla valittujen opiskelijoiden kesken. Tutkimustuloksia tarkastellessa vaikuttaa kuitenkin siltä, että todistuksella valitut opiskelijat olivat tyytyväisempiä omaan etenemiseensä opinnoissa suhteessa omiin tavoitteisiin kuin valintakokeella valitut opiskelijat. Mistä tämä johtuu? Kuten ikäjakaumasta kävi ilmi, todistuksella valitut opiskelijat olivat nuorimpia. Pohdin, että voisiko tämä johtua siitä, että todistuksella valituilla ei toiselta asteelta valmistumisesta ole kovin kauaa aikaa, jonka vuoksi heillä ei välttämättä ole niin kiire suorittaa opintoja ja valmistua koulutuksesta, jonka vuoksi heillä ei välttämättä olisi myöskään niin suuria tavoitteita opintojen etenemiseen. Jos kokeella valituista suurempi osa on 21–23-vuotiaita, heillä voi olla jo kiire päästä työelämään ja sen vuoksi heillä voi olla kovemmat tavoitteet suorittaa opintoja ja edetä nopeammin? Tämä on vain pohdintaa. Kurrin tutkimuksessa huomattiin, että opintoalansa vääräksi kokemisella oli yhteys heikkoon opintojen suoritustahtiin (Kurri, 2006, s. 62). Viuhkon (2006, s. 32) tutkimuksessa puolestaan havaittiin, että jos opiskelija kokee opiskelevansa itselleen oikealla alalla, hän on myös tyytyväisempi etenemiseensä suhteessa omiin tavoitteisiin. Siihen verrattuna tutkimuksessani saatiin hieman erilaisia tuloksia, sillä tuloksissa vaikutti siltä, että valintakokeella valitut opiskelijat kokivat useammin olevansa oikealla alalla todistusvalinnalla valittuihin verrattuna. On kuitenkin todettava, että tutkimuksen aineisto oli sen verran pieni, ettei siitä voi yleistää mitään tuloksia, vaan saamme tietoa vain juuri tästä opiskelijaryhmästä. Myös Karhusen ym. raportissa tarkasteltiin opiskelijoiden opintopistekertymää verrattuna aiempaan ennen opiskelijavalintauudistusta eikä siinä huomattu mitään merkittävää eroa. Raportissa kuitenkin todettiin, että useampi paikan vastaanottanut on ollut poissa syksyn ja/tai kevään ja useampi ei ole suorittanut ollenkaan kursseja. Tämä voi kuitenkin johtua siitä, että valituista nuorempien osuus kasvoi, jolloin esimerkiksi osa paikan vastaanottaneista on voinut olla esimerkiksi armeijassa. (2022, s. 32.)

Kuten jo aiemmin tässä tutkielmassa todettiin, opiskelijavalintauudistuksen loppuraportin mukaan näyttää siltä, että yhä useampi hyväksytty ja paikan vastaanottanut hakee uutta opiskelupaikkaa seuraavana vuonna. Tarkastelin

tätä myös omassa tutkimuksessani. Tutkimustulosten mukaan iso osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista (90 %) aikoo ainakin tällä hetkellä suorittaa kauppatieteiden tutkinnon loppuun. Kysyessäni mahdollisista keskeyttämis- ja/ tai vaihtojatatuksista, osa vastaajista kuitenkin aikoi tai harkitsi uuteen koulutukseen hakemista. Tämä selittyy osittain tuplatutkintomahdollisuuden takia. Moni vastaaja perusteli mahdollista hakua uuteen koulutukseen tuplatutkinnon suorittamisella. Tällöin ei voida puhua alanvaihdosta tai koulutuksen keskeyttämisestä, sillä opiskelija aikoo valmistua myös alkuperäisestä tutkinnosta. Tuplatutkinto-vastauksissa toistui erityisesti oikeustieteen ja hallintotieteiden koulutukset.

Tutkimustulosten perusteella vastaajissa oli myös opiskelijoita, jotka kokivat tehneensä väärän alavalinnan. Avointen kysymysten vastauksissa kuvailtiin esimerkiksi, etteivät opinnot tunnu mielekkäiltä tai mielenkiintoa alaa kohtaan ei ole. Kukaan vastaajista ei kuitenkaan vastannut tulevaisuuteen liittyvässä kysymyksessä, ettei näkisi ollenkaan itseään työskentelemässä alalla. Kauppatieteiden tutkinto on yleispätevä ja sillä voi työllistyä laajasti hyvin monenlaisiin tehtäviin. Se voi selittää sitä, miksi opinnot eivät kiinnosta, mutta opiskelija kuitenkin pitää mahdollisuutena työllistyä alalle tulevaisuudessa.

Jussilan (1996, s. 39) mukaan todistusvalinnalla valittujen opiskelijoiden sitoutuminen opintoihin on löyhempää kuin valintakokeella valituilla. Myös Saja-vaara ym. (2002, s. 109) nostavat esiin mahdollisuuden ja riskin siihen, että hyvällä ylioppilastodistuksella osa hakijoista käy kokeilemassa joitakin opintoja ja vaihtaa vuoden päästä toiseen koulutukseen. Tutkimuksessani keräsin avoimella kysymyksellä kommentteja opiskelijavalintauudistukseen liittyen, ja niissä on havaittavissa hieman samanlaisia ajatuksia.

En itse jaksanut perehtyä ennen yhteishakua kovinkaan moneen koulutusohjelmaan tai yliopistoon. Koin tiedon etsimisen raskaaksi ja vähän hankalaksi. Valitsin kauppatieteet, koska en keksinyt mitään muutakaan ja ajattelin sen olevan hyvää, suht yleispätevää, koulutus. Pääsin todistuksella heti sisään kouluun. Lähdin siis opiskelemaan alaa, josta en tiennyt juuri mitään etukäteen. Koulun alettua olen ollut todella epämotivoitunut

opiskelemaan. Olen aina aikaisemmin ollut peruskoulussa ja lukiossa tunnollinen kymppin tyttö, mutta nyt yliopistossa olen reputtanut jo useamman tehtävään, koska niiden tekeminen ei ole vain kiinnostanut minua tarpeeksi. Olen myös huomannut, etten osaa arvostaa saavuttamaani yliopistopaikkaa, sillä tuntuu, etten ole tehnyt sen eteen mitään.

6.2 Tutkimuksen arviointi ja luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että tutkimuksen vastausprosentti on tarpeeksi korkea, otos on tarpeeksi edustava ja kysymykset mittaavat oikeaa asiaa. Tutkimuksen vastausprosentti oli suhteellisen alhainen, jolla on varmasti vaikutusta luotettavuuteen. On selvää, että pienellä otoksella tulokset ovat helpommin sattumanvaraisia. Tutkimukseni oli enemmänkin näyte kuin otos, jonka vuoksi on tärkeää huomioida, ettei tavoitteena ollut niinkään yleistettävyyttä, vaan tiedon kartuttaminen. Jos vastaajia olisi ollut enemmän, voi olla, että esimerkiksi jonkin tutkimustuloksen merkittävyys olisi voinut tulla enemmän esille. Tällä kertaa vastausprosenttiin vaikutti todennäköisesti myös aineiston keräämistapa. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella opiskelijoiden Telegram-ryhmän kautta, jolloin se ei välttämättä tavoittanut kaikkia tai se oli helppo ohittaa ja jättää vastaamatta. (Heikkilä, 2014, s. 178.)

Jälkikäteen kyselylomaketta tarkastellessani voin todeta, että on ainakin muutamia asioita, joita tekisin tulevaisuudessa toisin, jos uusisin tai jatkaisin tutkimusta. Kun kävin aineistoa ja kyselylomakettani läpi, huomasin, että olin käyttänyt vastausvaihtoehtoissani mitta-asteikkoina pääasiassa nominaali- ja järjestysasteikkoja. Tämä vaikutti siihen, että jouduin harkitsemaan tarkkaan, mitä tunnuslukuja pystyin tarkastelemaan ja mitä analysointitapoja pystyin käyttämään. Jos olisin kyselyn luomisvaiheessa tajunnut tämän, olisin voinut kehittää vastausvaihtoehtoja niin, että ne olisivat olleet ainakin järjestys- sekä välimatka-

asteikollisia vaihtoehtoja. Koska olin käyttänyt pääosin nominaali- ja järjestysasteikkoja, tutkimukseni keskittyi enemmän kuvailevaan tapaan määrällisessä tutkimuksessa.

Tutkimuksessani tarkoituksena oli kartoittaa ja kuvailla aihetta. Huomioitavaa on, että havaitsemani yhteydet eivät olleet khiin neliö -testin mukaan tilastollisesti merkitseviä. Vaikka ryhmien välille ei saatu khiin neliö -testillä merkitseviä eroja näkyviin, niin ristiintaulukoinnissa ryhmien välisissä prosenttiosuuk- sissa oli kuitenkin huomattavissa joitakin eroja. Tulevaisuudessa aihetta ja asiaa voisi olla hyvä tutkia isommalla otoksella ja sellaisella kyselylomakkeella, jonka vastausten analysoinnissa voitaisiin käyttää myös muita kuin epäparametrisiä testejä tilastollisen merkitsevyyden testaukseen.

Jos tutkittava ei ymmärrä lomakkeen kysymystä, mittari ei tällöin ole validi eli pätevä. Useampi ihminen testasi kyselylomaketta ennen virallisen aineistonkeruun alkua ja uskon sen takia, että kysymykset olivat selkeitä ja helposti ymmärrettävissä. Kysymyksiin oli vastattu johdonmukaisesti ja ne antoivat vastauksen tutkimuskysymyksiin. Huomasin kuitenkin tarkastellessani vastauksia, että kysymyksen ”Harkitsetko tai oletko jo hakenut opiskelemaan jotain toista alaa ja/tai koulutukseen nykyisestä koulutuksesta?” vastausvaihtoehdoissa ei ollut huomioitu tarpeeksi hyvin tuplatutkintomahdollisuutta. Tarkoitukseni oli, että vastausvaihtoehdot olisivat täysin toistensa poissulkevia, mutta nyt vastaaja joutui valitsemaan joko koulutuksessa pysymisen tai toiseen tutkintoon hakemisen, vaikka vastaajalla saattoi olla tilanne, jossa hän halusi tehdä molemmat. Muutama vastaaja mainitsikin avoimen kysymyksen vastauksessaan mahdollisuuden tuplatutkintoon. Kysymyksessä oli otettu mallia vuoden 2019 Opiskelijabarometristä, jonka vuoksi vastausvaihtoehtoja ei ollut tarkasteltu tarpeeksi kriittisesti. Lomakkeessa kysyin vielä erikseen opiskeluvuotta, sillä jos kyselyyn olisi vastannut jonkin muun vuosikurssin edustaja, hän ”jäisi kiinni” heti kyselyn alussa. Kysymys oli kannattava, sillä kolme vastaajaa oli valinnut jonkin muun vaihtoehdon kuin ensimmäisen opiskeluvuoden. Heidät jätettiin pois tutkimuksen analyysistä.

Pohdin aineistonkeruun ajankohtaa tutkimusta ja mittaria suunnitellessani ja koen, että aineistonkeruun ajankohta oli hyvä. Vilkka (2007) mainitsee teokseensa tutkijan aseman ja suhteen tutkittaviin sekä niiden vaikutuksen tutkimusprosessin ja tulosten puolueettomuuteen. En tavannut tutkittavia henkilökohtaisesti, vaan lähetin ainoastaan tutkimuskutsun opiskelijoiden ryhmään, joten en voinut vaikuttaa heidän vastaamiseensa. En myöskään tunne henkilökohtaisesti ketään kohderyhmästä, joten silläkään ei ollut vaikutusta tutkimukseen. (2007, s. 16, 152.)

6.3 Opiskelijavalintojen tulevaisuus

Opiskelijavalintauudistusta on tutkittu viime vuosina ja nyt valtakunnallinen yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishanke kehittää tällä hetkellä valintauudistusta toimivammaksi. Mitä tulevaisuudessa tapahtuu? Tutkielmaa kirjoittaessa julkaistiin todistusvalinnan uusien pisteytysmallien luonnokset, joista kerättiin ajatuksia ja kommentteja. Pisteytysluonnoksissa pisteytystä on muutettu jonkin verran, niin ettei lukiolaisen tarvitsisi taktikoida saadakseen parhaimmat pisteet, vaan hän pystyisi valitsemaan oppiaineensa enemmän oman kiinnostuksensa mukaan. Tavoitteena on, ettei lukion ainevalinnat rajaisi liikaa mahdollisuuksia hakeutua eri aloille, jolloin se voisi vähentää lukiolaisten paineita. Tarkoituksena on, että yliopistot päättävät uusista pisteytysmalleista tänä vuonna, elokuun loppuun mennessä ja nämä pisteytysmallit tulevat käyttöön vuonna 2026. (Opiskelijavalintojen kehittämishanke, 2023.)

Opiskelijavalintojen kehittämishankkeeseen kuuluu todistusvalinnan lisäksi vahvasti myös valintakoevalintojen kehittäminen. Kehittämishankkeen tavoitteena on, että vuodesta 2025 lähtien valintakokeiden teemana olisi ”vähemmän ja parempia kokeita”. Tällä tarkoitetaan sitä, että kokeiden määrää vähennettäisiin, yhteisvalintoja lisättäisiin ja kokeiden sisältöjä kehitettäisiin niin, että

niissä testattaisiin enemmän yleisiä korkeakouluopiskelussa tarvittavia akateemisia taitoja. Tällöin sekä yliopistolle että hakijalle itselleen aiheutuisi vähemmän kuormitusta sekä aikaa, että rahaa säästyisi. Tavoitteena on myös järkevöittää opiskelijavalintojen aikataulua niin, ettei todistusvalinnalla valittujen hakijoiden tarvitsisi valmistautua turhaan myös valintakokeisiin. (Opiskelijavalintojen kehittämishanke, 2023.)

Mikä on valintakokeiden merkitys alaan perehtymisessä? Aiemmin valintakokeeseen valmistautuessa on samalla tutustunut alaan, sillä valintakoemateriaalit ovat yleensä olleet alan kirjallisuutta. Esimerkiksi kauppatieteelliseen haussa pääsykoekirjat olivat kauppatieteellisen kurssien kurssikirjoja, jolloin valintakokeeseen lukiessa sai hyvän kuvan siitä, millaista oikea opiskelu on. Korkeakoulujen opiskelijavalintojen kehittämishanke kuitenkin kritisoi hieman tätä, sillä eikö valintakokeeseen lukiessa ole jo aika myöhäistä alkaa tutustua alaan vaan eikö alaan tutustuminen pitäisi tehdä jo aiemmin? Tällöin valintakoe voisi olla yleisempi, valmiuksia mittaava, kun hakijat jo tietäisivät, millaiselle alalle he ovat hakemassa. (Opiskelijavalintojen kehittämishanke, 2023.) Myös Raitanen ja Kokko kritisoivat tätä alaan tutustumista vasta valintakokeeseen lukiessa. He nostavat esiin, kuinka tärkeää on saada kaikenlaista informaatiota jo aloihin tutustuessa. (2000, s. 90.)

Eri julkaisuissa nostettiin esille yliopistojen vastuuta opintojen ja alan mielikuvien tuomisessa ja tutustumisessa. Miten oppilaitosyhteistyötä voitaisiin kehittää niin, että hakijat saisivat enemmän tietoa alasta jo hakuvaiheessa eikä virhevalintoja tulisi niin paljoa? Nyt jo monen avoimen yliopiston sivuilla mainitaan, mitkä kurssit sopivat esim. lukiolaisille ”kurkistuskursseiksi”, mutta nämä eivät välttämättä tavoita kaikkia, jos sivuilla ei muuten tule vierailtua. Muita tapoja voisi olla esimerkiksi korkeakoulujen verkkosivujen selkeyttäminen, niin että hakijan on helppo tutustua niihin. Myös infotilaisuuksien ja tutustumispäivien merkitys nostettiin esiin eri tutkimuksissa. (Galli & Ahola, 2011, s. 173.)

Olisi tärkeää kiinnittää huomiota myös toisen asteen opinto-ohjaukseen (Vuorinen & Valkonen., 2001, s. 67). Myös opiskelijavalintojen kehittämishank-

keen toimijat korostavat erityisesti opinto-ohjaajien roolin merkitystä (Opiskelijavalintojen kehittämishanke, 2023). Toisen asteen opinto-ohjauksessa mahdolliset tulevat hakijat kuulevat eri aloista, eri korkeakouluista sekä eri valintatavoista, jonka vuoksi on tärkeää, että opinto-ohjaajalla on ajantasaista ja konkreettista tietoa. Yliopistot ovat kehittäneet yhteistyötä opinto-ohjaajien kanssa lisäämällä esimerkiksi opiskelijavalintoihin liittyviä webinaareja, mutta yhteistyötä olisi tärkeää kehittää vielä entistä enemmän. On tärkeää huomioida kuitenkin myös hakijan oma vastuu esimerkiksi aloihin perehtymisessä.

6.4 Loppusanat ja jatkotutkimusideat

Tutkimusta tehdessä huomasin, että ”nälkä kasvaa syödessä” ja mieleeni on tullut useita mahdollisia jatkotutkimusideoita aiheeseen liittyen. Olisi ollut mielenkiintoista tutkia esimerkiksi useiden eri yliopistojen opiskelijoita. Eroavatko Aalto-yliopiston kauppatieteiden opiskelijoiden vastaukset esimerkiksi Vaasan yliopiston kauppatieteiden opiskelijoiden vastauksista ja jos eroavat, niin miten? Myös muiden alojen opiskelijoiden opiskelijavalinnan valintatavan ja opintoihin sitoutumisen yhteyttä olisi ollut mielenkiintoista tutkia ja vertailla esimerkiksi yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoita. Pohdin myös sitä, että olisi ollut mielenkiintoista tutkia enemmän opintoihin kiinnittymistä ja että onko opiskelijavalinnan valintatavalla ollut yhteyttä siihen. Aihe on ajankohtainen ja on tärkeää, että siihen liittyvää tutkimusta tehdään. Opiskelijavalintoja kehittäessä on tärkeää ottaa huomioon ajankohtaiset tutkimustulokset ja hyödyntää niitä.

Opiskelijavalintojen kehittämishanke tutkii tällä hetkellä, kuinka moni on jatkanut opintoja vielä muutaman vuoden päästä opiskelijavalinnasta. Jos myös tulevaisuudessa havaitaan, että opiskelijat vaihtavat alaa ja koulutusta nykyistä useammin, niin tilanteeseen tarvitsee puuttua ja pohtia erilaisia keinoja, kuinka vääriä valintoja voitaisiin vähentää. On kuitenkin tärkeää muistaa, että hakijat

ovat vielä nuoria ja väärät valinnat ovat inhimillisiä (Jussila, 1996, s. 44). Parhaimmalla ohjauksella ei päästä vääristä valinnoista kokonaan eroon (Ahola, 2004, s. 56).

LÄHTEET

- Ahola, S., & Kokko, A. (2001). Finding the best possible students: student selection and its problems in the field of business. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 23(2), 191–203.
- Ahola, S. (2003). *Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittäminen*. Selvitysmiehen väliraportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:29. Opetusministeriö.
- Ahola, S. (2004). *Yhteishausta yhteisvalintaan. Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittäminen*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä. Opetusministeriö.
- Alho-Malmelin, M. (2010). *Avointa väylää maisteriksi. Tutkimus avoimessa yliopistossa opiskeleista ja väylän kautta korkeakouluun tulleista opiskelijoista*. [akateeminen väitöskirja]. Turun yliopisto.
- Balnaves, M. & Caputi, P. (2001). *Introduction to quantitative research methods: an investigative approach*. SAGE.
- Blatterer, H. (2010). Generations, Modernity and the Problem of Contemporary Adulthood. Teoksessa J. Burnett (toim.), *Contemporary adulthood: Calendars, cartographies and constructions* (s. 10–23). Palgrave Macmillan.
- Carlsson, M. & Järvinen, K. (2012). *Mielekäs työ. Uuden ajan uraopas*. Sanoma Pro.
- Che, Y-K. & Koh, Y. (2016). "Decentralized college admissions", *Journal of Political Economy*, 124 (5), 1295–1338.
- Christie, H., Munro, M. & Fisher, T. (2004). Leaving university early: exploring the differences between continuing and non-continuing students. *Studies in Higher Education*, Vol. 29(5), 617–636.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Galli, L. & Ahola, S. (2011). *Opiskelijänäkökulma tutkinnonuudistukseen*. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 77. Koulutussosiologian tutkimuskeskus RUSE.
- Gati, I. & Asher, I. (2001). The PIC model for career decision making: Prescreening, in-depth exploration, and choice. Teoksessa F. T. L. Leong &

- A. Barak (toim.), *Contemporary models in vocational psychology: A Volume in Honor of Samuel H. Osipow* (s. 7–54). Routledge.
- Hall, D.T. (1987). Careers and socialization. *Journal of Management* 13(2), 301–321.
- Haltia, N., Isopahkala-Bouret, U. & Jauhiainen, A. (2019). Korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus ja aikuisopiskelijan opiskelumahdollisuudet. *Aikuiskasvatus*, 4/2019, 276–289.
- Harrison, N. (2006). The impact of negative experiences, dissatisfaction and attachment on first year undergraduate withdrawal. *Journal of Further and Higher Education*, 30:4, 377–391.
- Heikkilä, T. (2014). *Tilastollinen tutkimus*. Edita.
- Houtsonen, J. (2000). Identiteetin rakentuminen koulun symbolisessa järjestyksessä. Teoksessa J. Houtsonen, J. Kauppila & K. Komonen (toim.), *Koulutus, elämäntietä ja identiteetti* (s. 7–50). Joensuun yliopisto.
- Jussila, M. (1996). *Korkeakoulujen opiskelijavalinnat. Kehittämisen haasteita ja mahdollisuuksia*. Koulutus- ja tiedepolitiikan linjan julkaisusarja. Opetusministeriö.
- Jyväskylän yliopisto. (27.9.2021). *Tutkimusprosessi. Tutkimuksen toteuttaminen*.
Osoitteesta:
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen>
- Kalenius, A., Karhunen, H. & Hyvönen, I. (2022). Ensikertalaisten pääsy korkeakouluun. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysinä 2022:2. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Karhunen, H., Pekkarinen, T., Suhonen, T. & Virkola, T. (2022). *Opiskelijavalintauudistuksen seuranta-tutkimuksen loppuraportti*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Osoitteesta: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-274-287-2>
- Komonen, K. (2001). "Keskeyttäjäongelman" ratkaisumallit 2000-luvun Suomessa. *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja*, 2(2), 111–132.

- Korhonen, V., & Hietava, S. (2011). *Mikä opiskelijaa motivoi, mikä ei?: Korkeakouluopintoihin sitoutuminen motivaationäkökulmasta tarkasteltuna*. Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden yksikkö.
- Kurri, E. (2006). *Opintojen pitkittymisen dilemma: tutkimus opintojen sujumattomuustekijöistä yliopistoissa ja niihin vaikuttamisen keinoista*. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus.
- Kuula, A. (2011). *Tutkimusetiikka - Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Vastapaino.
- Lairio, M., Penttinen, L. & Penttilä, M. (2007). Akateeminen urasuunnittelu ja työelämään siirtyminen. Teoksessa V. Korhonen, M. Lairio, M. Penttilä, L. Penttinen, S. Puukari, H. Rekola & M. Taajamo, *Opiskelijälähtöinen ohjaus yliopistossa* (s. 69-106). Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Lerkkanen, J. (2002). *Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haittaavat ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeakouluopintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen*. [akateeminen väitöskirja]. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Liljander, J.-P. (1996). *Statusvoittojen ja -tappioiden tiet korkeakoulutuksessa. Keskeyttäminen ja koulutuksen vaihtaminen opintouran taitekohtina*. Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.
- Lindblom-Ylänne, S., Lonka, K. & Leskinen, E. (1999). On the predictive value of entry-level skills for successful studying in medical school. *Higher Education* 37, 239-258.
- Lähteenmäki, S. (1995). *"Mitä kuuluu - kuka käskee?" Yksilöllinen urakäyttäytyminen ja sitä ohjaavat tekijät suomalaisessa liiketoimintaympäristössä - vaihemallin mukainen tarkastelu*. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja. Turun kauppakorkeakoulu.
- Lähteenoja, S. (2010). *Uusien opiskelijoiden integroituminen yliopistoon. Sosiaalipsykologinen näkökulma* [akateeminen väitöskirja]. Helsingin yliopisto.
- Mulari, M. (2013). *Tietoisen ammatinvalinnan opas*. Atena.

- MTV Uutiset. (3.6.2022). Tutkimus todistusvalinnan kasvattamisesta: Moni ei ota korkeakoulupaikkaa vastaan, 19-vuotiaiden osuus on kasvanut. Osoitteesta: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tutkimus-todistusvalinnan-kasvattamisesta-moni-ei-ota-korkeakoulupaikkaa-vastaan-19-vuotiaiden-osuus-on-kasvanut/8443704#gs.xle21b>
- Mäkinen-Streng, M. (2012). Päämääriä, ajelehtimistä, tietämättömyyttä, etsintää. Koulutusvalinnat, opinnot ja koulutuksen vaihtaminen yliopisto-opiskelijoiden kokemana 2000 -luvun taitteessa. [akateeminen väitöskirja]. Turun yliopisto.
- Need, A. & De Jong, U. (2001). Do Local Study Environments Matter? A Multilevel Analysis of the Educational Careers of First-year University Students. *Higher Education in Europe*, 26(2), 263–278.
- Nevgi, A. (1998). *Valinnasta valmistumiseen: opiskelumotivaation muutokset Helsingin kauppa- ja korkeakoulun opiskelijoilla valintakokeesta opintojen loppuvaiheisiin*. [akateeminen väitöskirja]. Helsingin yliopisto.
- Nummenmaa, T., Konttinen, R., Kuusinen, J. & Leskinen, E. (1996). *Tutkimusaineiston analyysi*. WSOY.
- Onnismaa, J. (1998). *Aikuisten ohjaus auttamiskäytäntönä. Näkökulmia ohjauksellisten työtapojen erityispiirteisiin*. Opetushallitus.
- Opetusministeriö. (2001). *Opintojen keskeyttäminen sekä korkeakoulujen kokopäivä- ja osaaikaopiskelu*. Eräiden koulutustilastojen kehittämistyöryhmä. Opetusministeriön työryhmien muistioita 25:2001.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2016). *Valmiina valintoihin. Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:37.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (3.6.2022). *Tutkimuksen mukaan korkeakoulujen opiskelijavalintauudistus tehosti opiskelijavalintaa - jatkotutkimusta ja -kehittämistä tarvitaan vielä*. Valtioneuvosto. Osoitteesta: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/tutkimuksen-mukaan-korkeakoulujen-opiskelijavalintauudistus-tehosti-opiskelijavalintaa-jatkotutkimusta-ja-kehittamista-tarvitaan-viela>

Opiskelijabarometri, 2019. Osoitteesta:

<https://www.otus.fi/julkaisu/opiskelijabarometri-2019/>

Osipow, S. H. (1983). *Theories of career development*. Prentice-Hall.

Ozga, J. & Sukhnandan, L. (1998). Undergraduate non-completion: developing an explanatory model. *Higher Education Quarterly*, 52(3), 316–333.

Peterson, G.W., Sampson, J. P. & Reardon, R. (1991). *Career development and services: A cognitive approach*. Brooks/Cole.

Piirainen, E. (3.6.2022). Todistusvalinta estää isoa osaa opiskelijoista pääsemästä omalle suosikkialalleen, kertoo tuore tutkimus. *Yle Uutiset*. Osoitteesta:

<https://yle.fi/a/3-12473854>

Raitanen, A. & Kokko, A. (2000). *Miten tulevaisuuden ekonomit valikoidaan?*

Kauppateieteellisen koulutuksen hakijat, pääsijät ja opiskelijavalintojen kehittäminen. Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja.

Opetusministeriö.

Rautopuro, J. & Väisänen, P. (2001). Experiencing studies at the University of Joensuu: modelling a student cohort's satisfaction, study achievements and dropping out. *Research in Educational Sciences 7*. Finnish Educational Research Association.

Rautopuro, J. & Väisänen, P. (2002). Yliopisto-opintoihin sitoutumisen ja tavoiteorientaation merkityksestä. *Kasvatus*, 33(1), 6-20.

Sajavaara, K., Hakkarainen, K., Henttonen, A., Niinistö, K., Pakkanen, T., Piilonen, A.-R. & Moitus, S. (2002). *Yliopistojen opiskelijavalintojen arviointi*. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 17:2002. Edita.

Talous ja Nuoret TAT ry. (2019). Kun koulu loppuu - Nuorten tulevaisuusraportti 2019. Osoitteesta: <https://tat.fi/julkaisu/kun-koulu-loppuu-nuorten-tulevaisuusraportti-2019/>

Tanaka, M., Narita, Y. & Moriguchi, C. (2020). *Meritocracy and its discontents: Long-run effects of repeated school admission reforms*. RIETI Discussion Paper Series 20-E-002.

- Tietoarkisto. Kvantitatiivinen käsikirja. Ristiintaulukointi. Osoitteesta:
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi/>
- Tinto, V. (1975). Dropout from Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89–125.
- Valli, R. (2001a). Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1* (s. 100–112). PS-Kustannus.
- Valli, R. (2001b). *Johdatus tilastolliseen tutkimukseen*. PS-Kustannus.
- Valtioneuvosto. (2011). *Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma 22.6.2011*. Osoitteesta: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201704256255>
- Valtioneuvosto. (2015). *Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015*. Osoitteesta: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-181-7>
- Vilkka, H. (2005). *Tutki ja kehitä*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vilkka, H. (2007). *Tutki ja mittaa*. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Viuhko, M. (2006). Opiskelijatutkimus 2006. Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja työssäkäynti. Opetusministeriön julkaisuja 2006:51. Opetusministeriö.
- Vuorinen, P. & Valkonen, S. (2001). *Opintojen keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa oppilaitoksen näkökulmasta*. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.
- Vuorinen, P. & Valkonen, S. (2005). *Ammattikorkeakoulu ja yliopisto yksilöllisten koulutustavoitteiden toteuttajina*. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.
- Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämishanke 2022–2025. (2023). *Hankkeen ydinviestit*. Osoitteesta: <https://blogs.helsinki.fi/valintahanke/>
- Yorke, M. (2000). The Quality of the Student Experience: What can institutions learn from data relating to noncompletion? *Quality in Higher Education*, 6(1), 61–75.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake.

1. Olen lukenut tutkimuksen tietosuojailmoituksen. Vastaamalla kyselyyn annan suostumukseni vastausteni käyttöön tutkimuksessa. *

- Kyllä
- En

2. Ikä *

- 18-20
- 21-23
- 24-26
- 27+

3. Valintatapa, jolla sinut hyväksyttiin kauppatieteiden kandidaattiohjelmaan *

- Todistusvalinta
- Valintakoevalinta
- Valinta avoimen väylän opintojen perusteella
- Muu valintatapa

4. Opiskeluvuosi kauppatieteiden koulutusohjelmassa *

- Ensimmäinen
- Toinen
- Kolmas
- Muu

5. Suoritettujen opintopisteiden määrä tällä hetkellä *

- 0-10
- 11-20
- 21-30
- 31-40
- 41+

6. Valitse vaihtoehto, joka kuvaa omaa tilannettasi parhaiten. *

- Tämä on ensimmäinen korkeakoulututkintoni.
- Olen opiskellut aiemmin toista korkeakoulututkintoa, kuitenkin valmistumatta.
- Opiskelen samaan aikaan toista korkeakoulututkintoa.
- Minulla on jo valmis korkeakoulututkinto.

7. Monennellako hakukerralla sinut hyväksyttiin opiskelemaan kyseiseen koulutusohjelmaan?

- Ensimmäisellä
- Toisella
- Kolmannella
- Muu

8. Oliko kauppatieteiden kandidaattiohjelma Aalto-yliopistossa ensisijainen hakutoiveesi?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- Ei

9. Suorititko kauppatieteiden opintoja avoimessa yliopistossa ennen opiskelupaikan saamista? Jos suoritit, voit tarkentaa avoimeen kenttään, kuinka monta opintopistettä suoritit.

- Kyllä

- Ei

10. Ovatko kauppatieteiden opinnot vastanneet odotuksiasi?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, ainakin jonkin verran
- En osaa sanoa
- Melko vähän
- Ei ollenkaan

11. Koetko opintosi mielekkäinä?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain
- En osaa sanoa
- Melko vähän
- En lainkaan

12. Koetko olevasi tyytyväinen valitsemaasi opiskelupaikkaan?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, melko paljon
- En osaa sanoa
- En, melko vähän
- En ollenkaan

13. Näetkö itsesi työskentelemässä kyseisellä alalla tulevaisuudessa?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain
- En osaa sanoa
- En, melko vähän
- En lainkaan

14. Koetko opiskelevasi oikeaa alaa?

- Kyllä, täysin
- Kyllä, osittain
- En osaa sanoa
- En, jokseenkin eri mieltä
- En lainkaan

15. Kuinka tyytyväinen olet opintojesi etenemiseen suhteessa omiin tavoitteisiisi?

- Erittäin tyytyväinen
- Melko tyytyväinen
- En osaa sanoa
- En kovin tyytyväinen
- En lainkaan tyytyväinen

16. Aiotko valmistua tästä koulutusohjelmasta?

- Kyllä
- En osaa sanoa
- En

17. Harkitsetko tai oletko jo hakenut opiskelemaan jotain toista alaa ja/tai koulutukseen nykyisestä koulutuksestasi?

- En, aion jatkaa nykyisessä koulutuksessani
- En, olen keskeyttänyt tai keskeyttämässä opintoni, enkä ole hakemassa muualle
- Kyllä, olen harkinnut hakevani tai aion hakea toiselle alalle ja/tai koulutukseen

- Kyllä, olen jo hakenut opiskelemaan toiselle alalle ja/tai koulutukseen, mutta en ole vielä saanut uutta opiskelupaikkaa
- Kyllä, olen jo saanut uuden opiskelupaikan

18. Jos vastasit kyllä, niin mille alalle ja/tai mihin koulutukseen suunnittelet hakevasi tai olet hakemassa?

19. Jos olet harkinnut hakevasi uutta opiskelupaikkaa, miksi haluaisit vaihtaa koulutusohjelmaa/alaa?

20. Vapaa sana! Kommentteja liittyen opiskelijavalintauudistukseen, opintoihin sitoutumiseen tai johonkin muuhun?

Liite 2. Kyselylomakkeen saatekirje.

Vuosina 2018–2020 toteutettu opiskelijavalintauudistus on muuttanut korkeakoulujen opiskelijavalintaa merkittäväällä tavalla.

Tutkimusten mukaan viime vuosina vain yksi kolmesta uudesta ylioppilaasta on jatkanut opintoja heti ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen. Opiskelijavalintauudistuksen tavoitteena on ollut sujuvoittaa korkeakoulutukseen siirtymistä ja vähentää ei-toivottujen välivuosien määrää. Korkeakoulut ovat siirtyneet valitsemaan ison osan opiskelijoistaan todistusvalinnan kautta eikä esimerkiksi yhteispistekiintiön kautta. Myös valintakokeita on pyritty uudistamaan niin, etteivät ne vaatisi enää yhtä pitkäkestoista valmistautumista kuin mitä ennen.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia yliopiston opiskelijavalintojen valintatavan yhteyttä opintoihin sitoutumiseen. Kohderyhmäksi tutkimukseen valikoitui Aalto-yliopiston ensimmäisen vuoden kauppatieteiden kandidaattiohjelman opiskelijat. Tutkimuksen avulla saadaan lisätietoa ylipäätään opiskelijavalintauudistuksen vaikutuksista sekä opiskelijavalinnan valintatavan (esim. todistusvalinta, valintakoevalinta) yhteydestä koulutusvalintaan ja opintoihin sitoutumiseen. Vastausten avulla voidaan pohtia opiskelijavalintauudistuksen tavoitteisiin ja opintoihin kiinnittymiseen liittyviä kysymyksiä.

Tutkimus liittyy pro gradu -tutkielmaan ja kyselystä saadut vastaukset tulevat olemaan vain tutkielman tekijän hallussa. Tutkimuksessa ei kerätä mitään sellaista tietoa, josta vastaajan voisi tunnistaa ja tutkimustulokset hävitetään tutkielman valmistuttua. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista eikä osallistumisesta makseta palkkiota.

Lisätietoja tutkimuksesta antaa tutkimuksen tekijä:

Essi Aula, ohjausalan maisteriopiskelija, Jyväskylän yliopisto, essi.m.aula@ju.fi.